Yarım Ay

No 107

Enternasyonal İzmir Fuarı Sayısı

◆YARIM AY◆

15 Günde Bir Çıkar Edebî - ilmî - ictimaî Mecmuadır.

İdare Merkezi : İstanbul, Sirkeci Ebussuud Caddesi No. 1-3

RESİMLİ AY MATBAASI T. L. ŞİRKETİ.

Abonman Şartı : Türkiye için {6 Aylığı : 175 Kr. / 12 „ 350 Kr. Ecnebî için {Yıllığı 1 İngiliz Lirası

Telefon : **23607** *Telgraf adresi :* **Resimliay** *Posta Kutusu :* **629**

Rica : 1) İdare işlerine ait muhaberelerin: Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi İdare Müdürlüğü
Yazı „ „ „ : „ „ „ Yazı „
Bilmece „ „ „ : „ „ „ Bilmece Memurluğu
adreslerine yazılması.

2) Bilmece zarflarına 6 kuruşluk pul yapıştırmağa lüzum yoktur; bunların zarflarını açık gönderiniz, o zaman yalnız 1 kuruşla gelir.

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasın öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden:
Dahilîye Mutehassısı *Dr. Hafız Cemal* LOKMAN HEKİM
Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda 104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9 ½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar.
Kışlık Telefon : 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.
Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

A N A

Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından neşrolunur en mükemmel ve en faydalı bir aile mecmuasıdır. 14 üncü sayısı çıktı. Behemhal alınız ve okuyunuz!

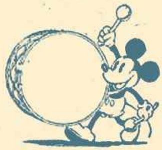

Öğretmenler İçin

DERS NOTLARI

ve

Talebeyi Görme Araştırma

DEFTERİ

30 - 40 - 50 - 60 - 70 - 80

Talebelik

Olarak, yeni ders taksimatına ve müfredat programlarına uygun olarak tertip edilmiştir.

Resimli Ay Matbaasından arayınız!..

ÇOCUK

154 inci Sayısı Çıktı:

İlk ve Orta okul öğrencileri için, Ankarada Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezi tarafından çıkarılan haftalık mecmuadır. Öğretmenler tarafından taktir olunan; çocuklar tarafından pek çok sevilen bu faydalı dergiyi yavrularınıza alınız!...

(Çocuk) tatil aylarında da intişar edecektir. Şimdiden (Tatil Abonesi) ne kaydolunuz. Tatil abonesi 18 sayı için yalnız 72 kuuştur.

İkizler Serisinin En Güzeli :

Türk İkizleri

Yazan : CAHİT UÇUK

Satıldığı yer : Ankara Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezi

2 inci Tab'ı

YENİ ÇIKTI

RIZA TEVFİK

HAYATI

ve

ESERLERİ

Adlı eseri Resimli Ay Matbaasından arayınız 60 Kuruştur.

Kolaylık-Şıklık

Her şeyden evvel kolaylığı arayan spor meraklısı Bayanlar, onlar için yapılmış olan bu sentür-külotları giyerek şıklığı da temin etmiş olurlar. Hututu inceltir. Vücudun tenasübünü düzeltir ve en şedid hareketlerde bile kat'iyyen kaymaz

Fiyatı : 7 1/2 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız :

J. Roussel
Paris

İSTANBUL, Beyoğlu
Tünel meydanı 12 No. lu.
Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.
Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

Bu Sayımızı Niçin FUARA Tahsis Ettik?

Yazan : HULÛSİ GÜNAY

İsmet İnönü, bir Fuar açılışında İzmir Belediye Reisi Doktor Behçet Uzla samimî bir hasbıhalde

Yeşil Ege, yıldan yıla artan başdöndürücü bir hareketin kaynağı oldu. Bu hareketin sıklet merkezi İzmir'dir. Türkiyenin Başşehri Ankara, nasıl ki, onbeş yirmi yıllık hamlemizin vücutlandırdığı mükemmel bir eser ise, Akdeniz kıyılarının zümrüt memleketi olan İzmir'in yeni çehresi de inkılâbımızın başka bir mahsulüdur.

Kudretli bir Belediye Reisinin elinde takdire değer bir hüviyet elde eden Akdeniz incisinin mâlik bulunduğu Enternasyonal Fuar, bir yaş daha büyüdü. İzmir fuarının, inkılâp hareketlerile ihraz ettiğimiz aydın çehreyi dış memleketlere aksettiren yegâne müessese olduğuna, bugün hepimiz inanacak vaziyete girmiş; ve onun dahilde turizm terbiyesine yepyeni bir çığır açtıktan başka ticarî, iktisadî ve içtimaî hareketlere hız veren bir muharrik vazifesi gördüğüne kanaat getirmiş bulunuyoruz.

Başta Ebedi ve Milli Şeflerimiz olduğu halde bütün hükûmet ricalinin nurlu işaret ve yardımlarile takviye görmüş olan İzmir Enternasyonal Fuarının bugünkü mütekâmil çehresile bize ifade ettiği mâna, Türk propagandacılığının hakikî bir inkişaf yoluna girmiş ve yarınki iktisadi emellerimizin geniş mikyasta tahakkukunu şimdiden garantilemiş olduğu şeklindedir.

Bu itibarla « Yarım Ay » bu sayısını 1939 İzmir Fuarına tahsis etmiş ve bu hareketile memlekete, kendi hissesine düşen hizmet borcunu eda etmeğe çalışmıştır.

Reisicumhurumuz oğlu Ömer İnönü Fuarda üzüm şirası içiyor.

1939 İzmir Enternasyonal
FUARI

HULÛSİ GÜNAY

Zaman zaman muhit değiştirmek, yemek içmek, kadar mühim bir ihtiyaçtır. Muayyen dekor içinde ömür sürmek, muayyen şahıslarla düşüp kalkmak, yeknasak hayatla bir nevi ünsiyet peyda etmek, insanı nevrasteni uçurumuna yuvarlar. Bu, bir intihardır.

Dikkat edin; bedbinler, seyahat etmiyenlerdir ve ruhun: «Aman, biraz tenevvü, bir parça değişişlik...» diye haykırmak için açılan ağzına bir tutam yenilik vermiyenlerdir.

Bazılarınız dapdaracık, dedikodulu, cansız bir muhitte bulunsanız ve şimdiye kadar göz ufkunuzun dışına çıkmamış olsanız bile, muhakkak, dizleri çıplak sarı saçlı bir takım yabancılarla karşılaşmışsınızdır. Bu insanlara göre «seyahat» en faydalı bir gençlik ilâcıdır.

"Ruh ihtiyarlamayınca, ruh çürümeyince, vücut, zindeliğinden birşey kaybetmez!" iddiası yeni, fakat umumidir. Müthiş bir can sıkıntısının kıskacı altında kıvranan bir insan, bile bile, hayatın güneşli cephesinden kaçıyor, demektir.

Biz, eski cemiyet terbiyesindeki yeknasaklık ve tevekkül şeklinden mümkün olduğu kadar kurtulmuş vaziyetteyiz. Kemalist rejimin gözlerimizi açması, hayatımıza tenevvüler sokması; Büyük İnönünün şimendifer siyaseti memleketimize bir "turizm terbiyesi" serpti. Halihazırda Türkiyede, bizim içtimaî ve ticarî hayatımız mikyasında, turistik bir hareket belirmiş olduğu muhakkaktır.

Bir memlekette ilk defa olarak böyle bir hareket çığrının açılmasında görenek değişikliğinin, hayati tenevvülerle zinetlendirmenin tesiri olduğu kadar vesait ve vesilelerin de büyük rolü bulunduğuna şüphe edilemez. Biz de dahili siyaseti umumileştiren amilleri «vesileler» teşkil etmiştir. İzmir Enternasyonal Fuarı bu vesilelerin başında gelir. Bu münasebetle hatlarda her sene kabul edilen, bilet ucuzlukları sayesinde fuare yapılan akınlar, seyahat terbiyesi almağa başlıyan bir milleti, bu terbiye üzerinde sefeber haline getirecek bir yola sokmuştur.

.˙.

Yaratmak güçtür; fakat bir mamureyi, birkaç dakika içinde berhava etmek o kadar kolaydır ki.. bazen, küçük bir kıvılcım bu işi yapmağa muktedirdir. Meşhur İzmir yangınını kim hatırlamaz!. O zaman, zaferin sonsuz sarhoşluğu içinde mest olan her Türk, hürriyet ve istiklâline kavuştuğu biranda, İzmirin kızıl alevler arasında yavaş yavaş çöküşünü acı bir zevkle seyretmişti.

O coşkunluk geçince muazzam ve mamur İzmirin en güzel yerindeki kül yığınının hazin manzarası, kalblerde dayanılmaz bir acı yaptı.

İzmir'in eski halini bilenler için bu savrulan küller ve geniş ankaz yığını, bir şehrin ebediyen ölüme gittiği zannını verdi.

Herkes bedbin:

— Koskoca bir yangın yerini baştanbaşa imar etmek değil, yamamak bile kolay olamaz, diyordu.

Şimdi, böyle bir harabede doktor Behcet Uz'un harikulâde bir eser meydana getirmeğe muvaffak olduğunu görüyoruz. Behçet'in bu muvaffakiyeti, Türk zekâsının, Türk kabiliyetinin yeni vesikalarından biridir. Onu, geniş yangın yerinde 430 bin metre murabbalık bir "Kültürpark„ yarattığı için operatöra benzetenler var.

En usta bir operatör, alevler arasında kavrulmuş bir insan çehresini ya nayabilir; fakat, o yüze eski taravetini, eski canlılığını veremez.

Bay Behcet Uz'un eseri, İzmirin suratına yapıştırılmış iğreti bir yama değil, muhakkak, muhayyelelerdeki cennetlerin bir eşidir. Bu eser, İzmire sadece yepyeni bir hüviyet vermekle kalmamış, aynı zamanda memleket iktisadiyatının inkişafını sağlamak, Türk inkılâbının yabancı ülkelerde vazıh şekilde tanınmasına vesile olmak gibi iki ehemmiyetli dava üzerinde memlekete hadim olmuştur.

Türk vatandaşa seyahat etmek zevkini aşılıyan vesilelerin başında gelmesini de, yukarıda, fuarın başlıca hususiyetlerinden biri olarak göstermiştim. Ben kendi hesabıma bu hususu İzmir fuarının en büyük "hizmet„i diye kabul ediyorum. Çünkü İzmir enternasyonal fuarı neşe kaynağıdır, bu kaynaktan on binlerce vatandaş nemalanır. Bugün artık tamamen müdrikiz ki neşe bir cemiyet için gıdadır. Fertler nasıl ki hususî hayatlarında neşeye ihtiyaç hissederler ve onu ararlarsa, cemiyetleri de böyledir. Neşe; ümitli ve enerjili gözlerle insanı daima ileriye baktırır, hareket ve serpiliş ondadır.

Durgun, küskün, ümitsiz ve kuvvetsiz cemiyetlerden ne beklersiniz.. Neşenin girmediği yere kuvvet ve muvaffakiyet girer mi!.

Biz daha düne gelinceye kadar neşeden mahrum bir cemiyetin bahtsız evlâtlarıydık; dar bir çerçeve içinde doğar, aynı çerçevenin sıkıcı duvarları arasında ömrümüzü tamamlar ve nihayet "ecdat mezarlığı„nda yerimizi seçerdik.

Bir ömür ki baştanbaşa monoton, başından sonuna kadar yıpratıcıydı.

İzmir Enternasyonal Fuarı, hayatın bu geri çehresini değiştiren amiller arasında şerefli bir mevki aldı:

20 Ağustos - 20 Eylûl...

Bu tarih, İzmir Enternasyonal Fuarının 1939 açılış devresi olacaktır. Ve bu sene onu geçen yıllardakinden daha üstün bulacağımıza şüphe yoktur. Bugünlerde devam eden inşaat hareketleri gösteriyor ki önümüzdeki Arsıulusal fuar, pek cazip olacak ve ziyaretçilere, her dakikasında biribirinden farklı zevkler tattıracaktır. Muhakkak ki orada yine geçen yıllar gibi, lâkin bu sene daha zengin dekorlar arasında Egenin hususiyetlerini göreceğiz. Antikiteler, hele dünyaca şöhret yapmış olan Aydın incirleriyle, İzmir ve Manisanın nefis kokulu ve kınalı üzümleri fuarın her köşesinde bir "Ege rengi„ olarak ışıldıyacaklardır.

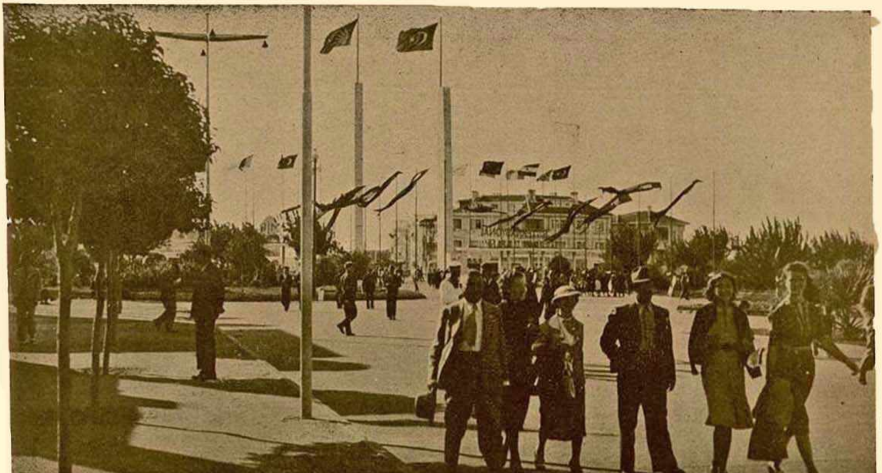

Fuar, medenî bir muhitin medenî insanlarına yaraşır bir hayat yaratmıştır.

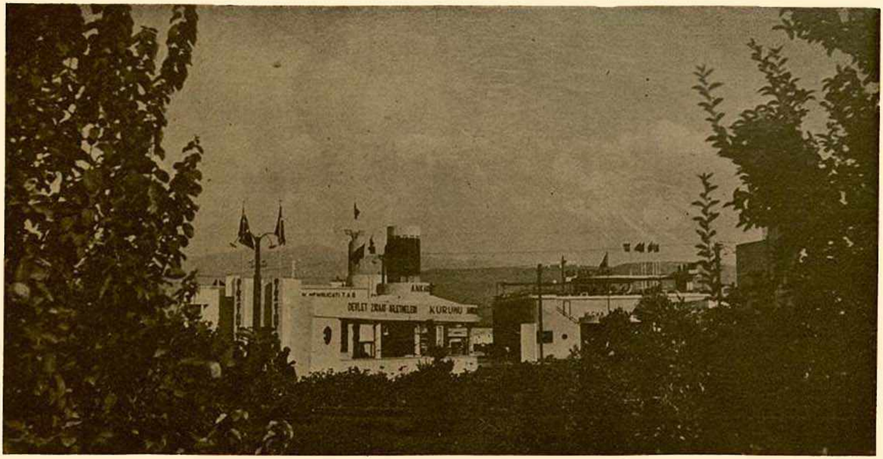

Fuarın iç açan köşelerinden biri

İZMİR BELEDİYE REİSİ İLE FUARDA BİR GEZİNTİ

HULÛSİ GÜNAY

İzmir Belediye Reisi Doktor Behçet Uz

Doktor Behcet Uz'la 9 Eylül kapısından fuar sahasına girdiğimiz zaman, önüme serilen yeşilliğe tereddütle baktım. Burası, birkaç gün evvel molozlarla örtülü, geçilmez, pis bir yerdi. Şimdi, tarhlardan yeşil bir manzara fışkırmış. Karşımda, ter-ü-taze bir bahçe uzanıyor. Orada, birkaç saat evvel otobüste kulağıma değen bir konuşmayı hatırladım; yüzünün çizgilerinden ve boynundaki kolalı yakadan mütekaitlerden biri olduğu anlaşılan ihtiyar bir zat, yanındakine mütemadiyen derd yanıyordu. Bir aralık mubahasa «bahçe» mevzuuna atladı. Ve ihtiyar mütekait, gözlerini kollarını aça aça:

— «Aklımın ermediği bir iş bu, dedi; ben, küçük bahçeme diktiğim fidanları Allahın her günü, kendi elceğimizle habire suladığım, en ufak teferruatı ile uğraştığım halde, bunları bir türlü yetiştiremedim. Mubarekler hâlâ cılız, hâlâ "ha kurudum, ha kuruyacağım„ diyor gibi. Bir de, Doktor Behcet Uz'un Kültür parkını düşünüyorum da, bu adamda âdeta başka bir kuvvet var zannediyorum. Efendim, koskoca yangın yerini üç sene içinde orman yaptı. Her diktiği fidan, kısa bir zaman zarfında, bakıyorsunuz, ağaç oluveriyor. Ne hikmettir bilmem ?

Bu hikmeti, biz, Doktor Uz'un, fuarı öz çocuğu derecesinde sevdiğini gördükten sonra anladık. Kendisini az çok yakından tanıyanlar, onun: « Yoruldum » dediğini duymamışlardır. Belediyedeki faaliyeti sona erince, şapkasını kaptığı gibi soluğu fuarda alıyor. Behcet Uz'u, mesai saatleri dışında görmek isteyen adam, doğruca fuara gitmelidir, zira orada muhakkak bulacaktır.

— Gündüzleri istirahat etmek, öğle vakitleri bir saat olsun yaz uykusu almak ihtiyacını duymaz mısınız?

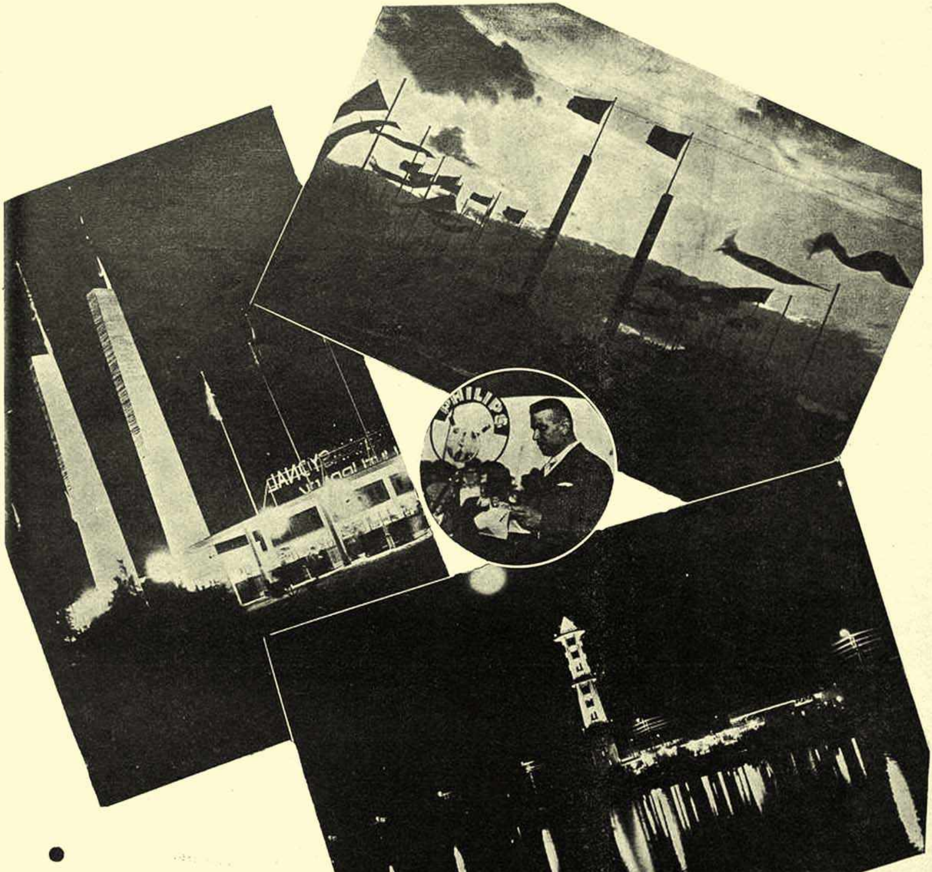

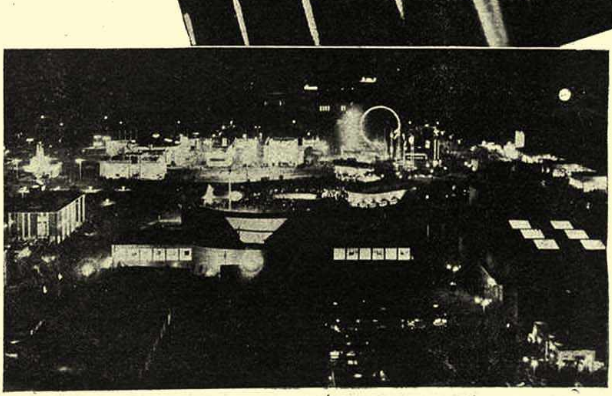

1939
Enternasyonal
İzmir Fuarından
muhtelif
manzaralar ve
belediye reisi
doktor
Behçet Uz
nutkunu
söylerken

Diye sordum. O, inşaatı bitmek üzere bulunan «esrarengiz dehliz» in etrafında karınca gibi kaynaşan ameleleri alâka ile seyrederken cevap verdi:

— Hayır; beni, bu iş, okadar kendisine bağlamıştır ki, bazan geceleri bile gelir, işlerin ne şekil aldığını takip ederim.

Son Anadolu seyahatımda temasta bulunduğum birçok belediye reisleri, Doktor Uz'dan takdir ve hayranlıkla bahsetmişler, onun çalışma tarzını benden sormuşlardı. Bunu, kendisinden rica ettiğim zaman, büyük bir tevazu ile :

— Ben de, dedi; her Türk vatandaş gibi ancak hisseme düşen memleket vazifemi yapmağa çalışıyorum. Eğer, ortada birşeyler varsa, bütün payı şahsıma ayırmak lâzım gelmez. Büyüklerimizin ibzal buyurdukları teveccühden geniş mikyasta çalışma şevk ve cesareti aldığımıza şüphe yoktur. Nasıl çalıştığımıza gelince,bunu işte siz de görüyorsunuz.

Bütün İzmirliler bilirler ki Kültür park sahası, üç sene evvel, Ege incisinin bağrında bir kangren gibi idi. Bu muazzam yangın sahasını şehrin diğer semtlerine benzetebilmek için lâakal elli senenin geçmesi şarttı. Halbuki, üç yıl gibi çok kısa bir zamanda, muhayyelenin bile tasavvurdan âciz kaldığı bir sür'atla o yangın yeri, sadece kapatılmakla kalmamış, aynı zamanda orada Türkiyenin, hattâ dünyanın alâkasını toplayan bir fuar ve Kültür park vücude getirilmiştir. Yine bütün İzmirliler biliyorlar ki, büyük bir gayret ve cesaretle Kültür parkın inşasına başlandığı zaman, böyle muazzam bir eser kurmak teşebbüsü ile ileriye atılan İzmirin kıymetli belediye reisine :

— O zamanlar, dedim; bu eserin bukadar faideli olacağını ve alâka toplayacağını tahmin ediyor muydunuz?

— Biliyordum ki arkamda İzmirliler var. Çalışkan bir halkla her işi yapmak kabildir.

Halk ile idarecinin elele verdiği bir yerde her güçlüğün ortadan kalkacağını görmek isteyenlere, İzmiri görmelerini tavsiye etmek yerinde bir harekettir.

— Sizde, daha evvelden şehirciliğe karşı bir alâka var mı idi?

Orman manzarası almış bulunan Kültür park fidanlığı arasından yavaş yavaş yürüyoruz. Doktor Behcet Uz, kendi emeği ile vücuda getirilmiş olan bu ağaçların geniş gölgeleri altında, güneşten rahatsız olmadan ilerlerken anlatıyor:

— Buldanlıyım. Küçükken, babam elimden tutarak beni gezmeğe çıkarırdı. Yollar bozuktu. Babam sıksık yere eğilir, önündeki büyücek taşı alarak kenara atardı. Sebebini sorduğum zaman o:

« Kimsenin ayağına takılmasın. Sen bile, bu taşlara takılarak kaç defa kapaklandın!. »

Derdi.

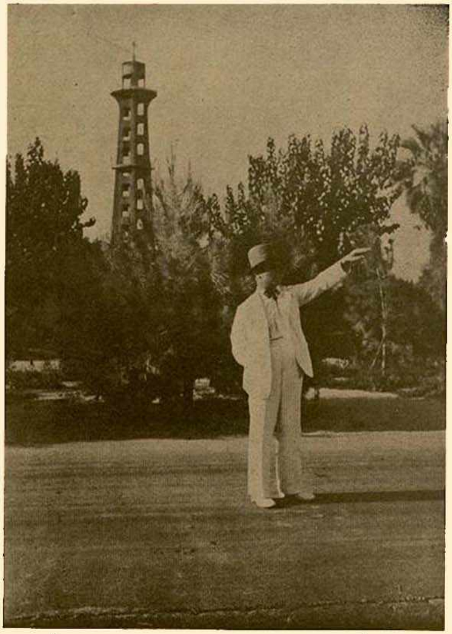

Doktor Behçet Uz Fuarda son tertibatı gözden geçiriyor

İşte, bana, şehircilik terbiyesini ilk olarak babam vermiştir.

Talebe iken, İzmirin tepelerine çıkar, çok zaman, bu şehrin daha güzel ve şirin olabileceğini düşünürdüm. Çünki, tabiat, olanca cömertliği ile burada uzanmaktadır. Ne diye insan eli, ona, daha düzgün bir şekil vermesin! Ege sahillerinin güzelliği, dünyanın pek az yerinde bulunur. Hakiki bir çalışma ile neden İzmir, Akdenizin bir plâj şehri, bir turist memleketi olmasın!. Bilhassa İzmirin tarih tarafı, hiçbir Akdeniz şehrinde yoktur. Bir Kadife kalesi, bir Efesi, bir Bergamayı ve tarihin her devrinden kalan bol medeniyet eserlerini dünyaya gösterebilmek için evvelâ İzmirin cazip olması lâzımdır. Biz, fuarı kurmakla hem bunu, hem de İzmirin ve hinterlandının iktisadî cephesini yükseltmeyi tasavvur etmiştik. Bunda muvaffak olup olmadığımızı söylemek bana düşmez. Tabiî, bu idealimizin tam tahakkuk kıvamını bulabilmesi için, olanca gayretimizle çalışmakta devam edeceğiz.

Hayvanat bahçesinin önüne gelmiş bulunuyoruz. Sıcaktan kimisi mağarasına, kimisi koğuğuna, kuşlar da taş aralıklarındaki deliklere çekilmişler. Yiyecekleri atılırken çılgına dönen Kurt, Sırtlan, Ayı gibi hayvanlar da demir kafesler arkasında boylu boyunca yatıyorlar.

Fuar, her yıl bambaşka yenilikler arzediyor. Geçen seneki, bu senekine nisbetle muhakkak ki çok fakirdi. Ve insan bunları gördükçe bir sene sonraki fuarın, bundan daha üstün olacağına, şüpheye düşmeden hükmedebiliyor. Doktur Behcet Uz başta iken İzmirin birkaç yıl içinde tahayyül edilen mevkie kavuşacağı bedihidir. Şunu da iftiharla söyliyebiliriz ki 432 bin metre murabbaı geniş bir sahaya, her enternasyonal fuar sahip değildir. Mevsimine rastlanılarak her yıl 20 Ağustos — 20 Eylül arasında bir ay müddetle açılı bulunan İzmir Enternasyonal Ffuarı, şu muhakkaktır ki bugünkü çehresi ile dünyanın muhtelif memleketlerinde sıksık vücut bulan beynelmilel fuarlarla boy ölçüşecek ve hattâ bazılarının gıpta hislerini ayaklandıracak vaziyettedir.

••

FUAR İNSANA NELER

Öğretiyor?.

Yazan: HALİSE AYGÜN

Güneş, ufukla kafa kafaya verdiği halde, gündüzki sıcak, şiddetinden hiç birşey kaybetmiş değil. İzmir, 42 derece hararetteki bir hasta hümması içinde... Binalarda bile bir cansızlık, bir baygınlık, bir bunaltı var. "Püf„ desen yıkılıverecekler gibi. Hele kuşlar, kediler, köpekler.. ağızları bir karış, habire soluyor.

Banliyö trenleri tıklım tıklım. Herkes, kurtuluş çaresini, denizin serin ve müşfik kucağında arıyor.

Güneş, yarıbeline kadar ufkun ardına gizlendi. "Konak„ önündeyim. Kültürparka gitmek için otobüs bekliyorum. Büyük bir binanın saçak gölgesine sinmiş birkaç genç kız var. Vaziyetlerine bakılırsa, onlar da, benim gibi Kültürpark yolcuları...

Bir gün sonra buradan ayrılacağım için, İzmirin meşhur fuar sahasını bir daha görmek istiyorum.

Otobüsteyiz. Ön tarafıma yerleşmiş olan genç kızlarda her zamanki tabii neş'e yok. Sıcak hava dilleri bile düğümlüyor. Süratle giden otobüse denizden gayet hafif bir rüzgâr geldiği için bir parçacık serinliyoruz. Yollarda, tek tük isanlar göze çarpıyor. Nerede o yaz günlerinin Kordon kalabalığı... Kültürpark önünde indiğim zaman Montrö kapısından girmek istemedim.

Bu yıl, fuarın açılış merasimi, Basmahane tarafında yapılmakta olan (9 Eylûl kapısı)nda olacak. Yavaş yavaş yürüyerek inşaatın hararetle devam ettiği 9 eylûl kapısına geldim. Fuarın açılması yaklaştığından orada müthiş bir faaliyet göze çarpıyor.

İki gün sonra fuarın açılış merasimi var. Bütün bu yarıda inşaat nasıl yetişecek!. Böyle şüphelere düşmeye hiç mahal yok. Üç yıl gibi kısa bir zamanda, yalnız Türkiyenin değil, dünyanın alâkasını celbedecek derecede muazzam bir eser yaratmış olan İzmirin enerjik Belediye Reisi Doktor Behçet Uz, o güne kadar muhakkak ki herşeyi hazırlayacaktır. İzmirliler, bunu çok iyi bildikleri için, bu şekil tereddütleri hatırlarına bile getirmiyorlar.

Etrafımı seyrederek Kültürparkta ilerliyorum. Her yerde ayni hümmalı faaliyet var. Muazzam sergi sarayı ve 2500 kişilik açık hava tiyatrosu tamamlanmak üzere. Öğrendiğime göre, 20 ağustos-20 eylûl arasında her gece, muhtelif truplar burada temsil vereceklerdir.

Bu sıcakta, Kültürparkta kimseyi bulamıyacağımı zannetmiştim; aldanmışım. Günlerden pazar olduğu için hatırı sayılır bir kalabalıkla karşılaştım. Güneşten kaçanların birçoğu, fuar gazinolarına veya âdeta bir orman manzarası almış olan Göl gazinosunun arkasındaki ağaçlığa sığınmışlar. Göl gazinosu görülecek bir yerdir. Burası tablolarda gördüğümüz İskoçya dağ kulübelerine çok benzer. İnsan burada, sadece muhitine baksa, kendisini şehirlerden fersah fersah uzaklaşmış hisseder.

Karşınızdaki manzara, sizde garip bir tesir bırakacaktır. Önünüzde durgun bir göl; ve bu gölün sâkin sularında aheste aheste yüzen karbeyazı Kuğular, yan tarafınızdaki kayalıktan şarıltılı bir şelâlenin köpüklü suları dökülüyor. Orada belki, ellerini suya sokarak, birbirlerile fısıldaşan bir çifte rastlayacaksınız. Yalnız orada mı! Biraz ilerideki dalların örttüğü yollarda dolaşırken, arkalıklı ağaç koltuklara oturmuş çiftlerle karşılaşacaksınız. Gençler

1939 Enternasyonal İzmir Fuarının genel görünüşüne uzaktan bir bakış.

Fuarda Evkaf Pavyonu

arasında bu daracık yollara: "Âşıklar köşesi„ adı verilmiş. Hakları var. Aşk, kuytu bir köşenin şiir dolu manzarası içinde yaşar; bırakın sevişsinler. Zaten, baharlarımız o kadar ömürsüz ki... Tam delikanlılığın en coşkun çağını yaşadığımızı sandığımız sıralarda bir de bakıyoruz ki yapraklar dökülmüş, filizleri sam yeli kurutmuş. El ele vererek aşkın serabına dalanlar, bunun pek çabuk kaybolduğunu hayretle görüyorlar. Onun için, Kültürparkın ağaçlığı arasında yürürken başbaşa konuşan çiftlere tesadüf ettikçe, adımlarımı derhal sıklaştırıyorum. Ne diye el çocuğunu rahatsız etmeli!.

Gül bahçesindeyim. Onların da mevsimi geçmek üzere; solmağa başlamışlar; tıpkı insanlar gibi.. buna rağmen yine rayiha rayiha.... Sıkıntının yerini yavaş yavaş tatlı hülyalar kaplıyor. Bazı genç kadınlar, saplarından ayırmağa kıyamadıkları gülleri, arılar, kelebekler gibi eğilerek kokluyorlar. Bu manzarayı yerinde seyretmek, insana, çiçeğin çiçekle öpüşmesini okadar hatırlatıyor ki.. Gül bahçesinin orijinal bir hususiyeti daha var:

Otomatik kütüphaneler.

İsme dikkat edin: Otomatik kütüphane.

Küçücük dolaplar; yanıbaşlarında şezlong kanapeler. Bu şezlonglardan birine uzanan insan el yordamile yanıbaşındaki dolaptan lâalettayin bir gazete çekerek okuyabilir. Günlük ve

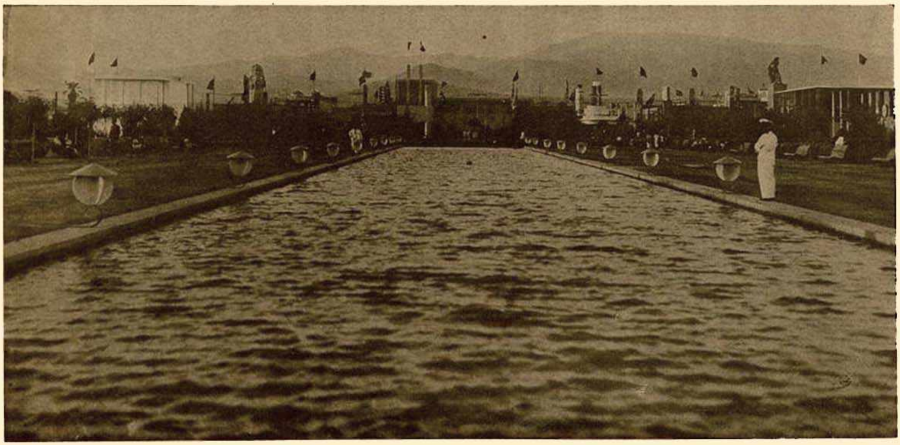

Fuarın rengârenk sular fışkıran büyük havuzu

İzmir ve Manisanın nefis kokulu ve kınalı üzümleri Fuarda bir « Ege rengi » olarak ışıldamaktadır.

haftalık bütün neşriyatı buralarda bulmak mümkündür.

Şezlong kanepelerden birine uzanmış, elime geçen bir gazeteyi okurken, kulaklarımı bir takım vahşi sesler tırmaladı. Hatırladım ki arka tarafım hayvanat bahçesidir. Zaten bu sırada, bal renkli bir dudağı andıran uzun kuyruğile yanıma yaklaşan bir tavuskuşu, bana hayvanat bahçesini hatırlatmağa kâfi gelmişti. Kalktım, üstüva hattı ormanlarında yaşayan bellibaşlı hayvanlardan tutunuz da, yaban domuzuna, ada tavşanına kadar her cinsin bulunduğu bahçeye yürüdüm. Burası bambaşka bir âlem.. herşeyden evel bahçeyi tanzim işi büyük bir san'at eseri. Meselâ akbaba kuşunun yaşayabileceği, kartalın, papağanın barınabilecekleri dekorlar, ormanların tabii vaziyetlerine çok benzetilmiş.

Kurtlarla sırtlanların dar kafesler içindeki çırpınışları görülecek şey. Dağa, dağın hudutsuz sırtına karşı duydukları daüssıla, onları belki bir gün ölüme sürükleyecektir.

Kapalı atış poligonunu da gezdikten sonra paraşüt kulesine çıkmağı düşündüm. Fakat, artık hava, iyiden iyiye kararmak üzere idi. Elektrikler yanmış, fuar ışıklara boğulmuştu. Ankara radyosunun nağmeleri, uğultularla ortalığı dolaşıyordu. Fuar gazinolarından birisinde çalınmakta olan Ege tangosunun tatlı ahengi içinde Kültürparktan uzaklaşıyorum :

«Ege bütün kalplerde,
Çağıldayan bir sudur.
Ege sevgi yurdudur,
Ege sevgi yurdudur..»

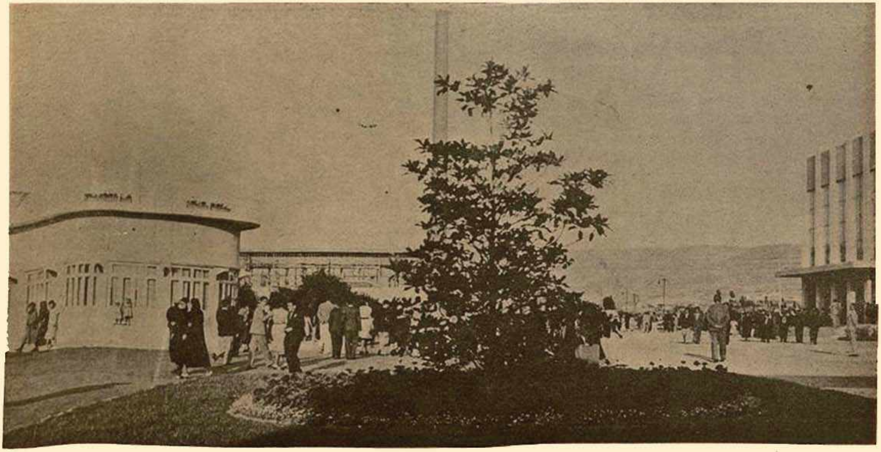

Hikâye :

1939 İzmir Enternasyonal Fuarından Diğer Bir Manzara

Fuar Yolunda

Yazan : T. DELİORMAN

Samsun treni karşıdan göründüğü zaman, Ankara istasyonundaki kalabalık dalgalanmaya başladı. Ellerindeki valizlerle sağa sola koşarken biribirlerine çarpanlar,

— Pardon Bay

— Affedersiniz, Hanımefendi.

— Ayy; ulan önüne baksana, dangalak.

— Deve gibi yürüme, be herif.

— Ayağımı, pirzolaya çevirdin, babalık.

Diye kâh nazikâne, kâh kabaca hiddetlenenler, bavullarını taşıyanlara çıkışanlar ve nihayet bağrışmalar ve tren düdüklerinden mürekkep koskoca bir uğultu...

Vagonlar, önümüzden geçerken telâş bir kat daha arttı; koşuşmalar, pardonlu, pardonsuzlara karşı küfürlerin, bini bir para. .

Tren memurları, sual yağmuru altında:

— İzmir fuarına, hangi vagonlar tahsis edildi, bay kondüktör? Ve eller tutamaklarda, ayaklar basamaklarda... aralık bulan, bavulunu sıkıştırıyor.

— Yahu, çek şu hangar gibi bavulunu, dizlerimin bağını çözdün.

İkinci ve üçüncü mevkilerin koridorları, tıklım tıklım insan ve bavul dolu...

Hemen her kompartmanda ayni nakarat:

— Görüyorsunuz ya, yer yok efendim; yok yer...

— Hiç zahmet etmeyin; biz bile balık istifiyiz.

— Ne mi olacaksınız? Kondüktörler ne güne duruyor? Onlara sorun.

— Hazır yerimizi size verelim de, biz, kazık gibi pencerede mi dikilelim?

— Amaaan, hanım valide, kafam kazan oldu, git derdini Marko paşaya anlat...

Oturacak yer bulmak bir mesele... Yeni vagonlar takılmış; açıkgözlerden bize vakıt mı kaldı! Onlar da lebalep doluvermiş.

Bir pencere köşesinde, kafamı dışarı çıkaracak kadar bir yerceğiz bulduktan sonra derin bir « oh » çektim.

İzmir : Atatürk Bulvarı

Beni teşyie gelmek zahmetini ihtiyar etmiş bir dostum, gülerek, yanıbaşımdakini işaretle göz kırptı:

— İzmir de neresi canım; iki adımlık yer... Bilhassa, sözü sohbeti yerinde bir arkadaş buldun mu, yolun uzamasını bile istersin?

Başımı, onun işaret ettiği tarafa çevirince, ayni pencerede, bir genç kızla omuz omuza bulunduğumu gördüm. Dışarıda bulunan yakışıklı bir delikanlıya, hararetli hararetli birşeyler anlatıyordu. Bir eli, delikanlının avucu içinde idi, benim geldiğimden haberi yok denebilirdi. O kadar delikanlının gözlerine dalmıştı..

Dostuma döndüm ve fısıltı ile:

— Vagonlardan farkı yok onun da, dedim; ağzına kadar dolu...

Trenin hareket etmesine beş dakika kalmıştı. İkinci kampana da vurunca, kapılar kapanmağa, düdükler daha şiddetli ötmeğe ve yer bulamıyanların telâşları artmağa başladı.

Dostumla, yanımızdaki veda sahnesine dalmıştık. Genç kız hüzünlü bir gülümseme ile birçok şeyler anlatıyordu. Sık sık tekrar ettiği şu cümleyi söylerken, boşta kalan diğer eli ile yakışıklı sevgilisinin kıvırcık saçlarını okşıyordu:

— Ayrılık, ne fena, değil mi? Ah, sen de geliverseydin?

Ve:

— Tren hareket edince yerime geçeceğim. Ta İzmire varasıya kadar seni düşüneceğim. Ne üzüntü!..

Diyordu, delikanlı, tam mânası ile müteessirdi Yalvaran bakışlarile mütemadiyen genç kızın yüzünü, gözlerini didikliyor ve avucundaki minik eli, parmaklarile okşıyordu.

Son kampana.. Koşuşmalar; tren düdükleri... Ve tekerleklerin raylar üzerindeki ağır hareketi...

Yanımdakiler, hâlâ ellerini bırakmadılar. Sür'at fazlalaşınca, mendiller havalandı. Akşam karanlığında, yüzler, gittikçe seçilmez oluyor. Tren kıvrıldı. Gazi Terbiye Enstitüsü önündeyiz. Genç kız, halâ mendil sallamakta, halbuki, istasyon, haniden gözden kayboldu. Gözleri, pırıl pırıl; ıslak. Kolu yoruldu; rüzgârda, kalb gibi titremiş olan ipek mendil, gözlerine gitti.

Dudaklarımdan, gayri ihtiyarî:

— Ayrılışınıza gıpte ettim, doğrusu...

Sözleri dökülüverdi. Bunu, nasıl söyledim!. o, yaşlı gözleriyle beni baştan aşağı süzdü, - ve hayret! - güldü:

— Çok mu acıklı oldu?

— Romantik bir sahne yarattınız.

Bu sefer, kahkahayle gülmeğe başladı. Gülerken, kirpiklerine, biraz evvel asılmış olan yaşlar, yanaklarına dökülüyor, mendiliyle o yaşları kurularken tekrar bir gülme sağnağına yakalanıyordu. Birdenbire irkildim: deli mi ne?

— Hakikaten komik oldu, değil mi?

— Estağfurullah: bilâkis, samimî bir ayrılış.

— Böyleyim ben işte; halbuki, müteessir olacak ne var!. bir lâhza sonra tekrar Ankaradayım. Annemle babama: "Aman siz gelmeyin; elâlemin gözü önünde tutamam kendimi; hüngür hüngür ağlarım„ diye ısrar ettim ve evden gülerek ayrıldım. Halbuki "ev„ inden ayrılırken...

Yeniden gülmeğe başladı.

— Herhalde çok sevişiyorsunuz. Yersiz bir sual amma...

— Sevişmek mi?

Gülmekten, sözünü tamamlıyamadı. Eksantirik bir tip karşısındaydım.

— Oh, dedi; biraz oturacağım. Müsaadenizle...

Ve çevik bir hareketle geri dönerek kompartmanlardan birine girdi.

Tren, ışığa garkedilmiş otuz vagoniyle, gecenin içinde yüzen muazzam bir deve benziyordu.

Etimesutu ve daha birkaç istasyonu geçtikten sonra, karanlığa gömülü dümdüz bozkır seçilmeğe başladı.

Ve ben, can sıkıntısından, daracık koridorlarda dört dönüyordum.

Kavun ve pastırma ile rakı içenler, ortaya kurdukları gramofona uyarak gazel okuyanlar, çocuklarına terli memelerini uzatan kadınlar... Bazısı, gecelik entarisi ile vagonun ortasına serdiği seccade üzerine bağdaşmış, avuç içi kadar yerde namaz duası ile meşgul, Koridorun kuytu yerlerinde başlarını dışarı çıkarmış âşıklara da rastlıyorum.

Tekrar ilk bindiğim vagona döndüğüm zaman, ayni pencerede, ayni genç kızı görünce içime ılık birşey aktı:

—« İzmire varasıya kadar oturduğum yerden seni düşüneceğim » demiştiniz delikanlıya... Halbuki, hâlâ ayrılık yerindesiniz. Şu aşk ne tatlı şeydir!

Gülümsedi:

— Aşk, hakikaten tatlı mıdır?

İzmir Fuarından Güzel Bir Köşe

— Gençliğin, tuzu, biberidir. O olmasa gençlik işkence olur.

— Sözlerinizden, bu tuzu biberi pek çok kullanmışa benziyorsunuz.

— Bu bir defa kullanılırsa iyidir. Sizinki gibi..

İkimiz de ayni pencerede idik. Rüzgâr, arasıra onun saçlarile, gözlerimi, yüzümü kapatıyordu. Çıplak kolları, omuzu ile göğsüme değiyordu. Konuşurken, gözlerinin kıvılcımlı bakışlarını, gözlerime çeviriyordu.

— Benimki gibi mi? Yani ben âşık mıyım?

— Ankara istasyonunda boşanan gözyaşlarınız, bunun en kuvvetli delilidir.

— Siz, kadının gözyaşlarına bakarsanız, çok aldanırsınız, dostum. Vakıa bu gözyaşları; samimidir, içten gelir amma, unutmayın ki kadınlarda bunlar gayet mebzuldur.

— Şu halde siz o delikanlı ile sevişmiyor musunuz?

— Ne münasebet sevişelim!.. Zaten, o benim..

Tereddütle gözlerime baktı!

Amcazademdir. Sırf beni teşyi için gelmişti.

— Ya!...

Halbuki, o veda sahnesi, amcazadelerin ayrılışlarına hiç benzemiyordu. Sükût en makul harekettir. Hem, sevişip sevişmediklerinden bana ne!.

Derhal başka mevzulara atladık. Kendisi hukukta okuyormuş, babası, Ankarada bir daire şefi imiş. Şimdi fuar dolayısiyle, Karşıyakadaki teyzesini ziyarete gidiyormuş.

— Hem ziyaret, hem ticaret.

Diye gülümsedi.

— Hava biraz serinledi: üşüyeceksiniz. Pencereyi kapayalım mı?

— Hayır! Böyle daha iyi.

— Pardesünüzü bari alsanız?

— Üşümüyorum.

— Ama, bakınız, kollarınız diken diken.

Göğsüme değen sağ kolunu, pardesümün ön tarafı ile örttü:

— Artık, diken diken olmaz.

— Ya öteki kolunuz?

Başını daha fazla yaklaştırarak simsiyah, parlak gözleri ile gözlerime baktı; sıcak bir sesle söylendi:

— Ona da, göğsünüzdeki kolumdan ateş geçer.

Alt dudağında hafif bir titreme geçti. İkimiz de gülümsiyerek biribirimizi seyrediyoruz.

Pardesümü çıkararak, itirazlarını dinlemeden onun giymesine yardım ettim.

— Amma, şimdi siz üşüyeceksiniz.

— Üşümem, ben.

— O halde, ellerinizi bana veriniz. Birbirimizi ısıtalım. Minnacık elleri buz gibi.

— Biraz evvel bu eller, başkasının avuçlarında idi.

— Kıskançlığı hiç sevmem.

— Yani taş kalbli misiniz?

Başını, daha fazla yaklaştırarak âdeta fısıltı ile:

— Anlarsınız.

Diye gülümsedi. Sesi, ne kadar şehevi... tıpkı, râşeler içindeki vücudu gibi. Bu titreyiş, bana da geçti:

— Üşüyor musun?

— Üşümiyorum.

— Ama, bak titriyorsun?

— O titreyiş, sende de var.

Ve biribirimize daha fazla sokularak gülüşüyoruz.

Göğsümde, arasıra titreyişlerle sarsılan bu vücudu, daha dikkatle tetkik ediyorum! yüzümde dolaşan simsiyah saçları düz ve parlak: alelâda bir alın; her genç kızda olduğu gibi kavisli, ince kaşlar; gözlerini yumduğu zaman tatlı bir ahenkle uzanan kıvrık, uzun kirpikler; kanatları iki tarafa şişkin, az tümsekli bir burun; kalın dudaklı küçük bir ağız; uzunca bir boyun; dolgun ve gergin göğüslü ve geniş kalçalı mütenasip bir vücut... velhasıl, eli ayağı düzün.

— Ne bakıyorsun, öyle?

— Güzelliğini ölçüyorum.

— Nasıl buldun?

— Enfes. Bir erkeği ağlatacak kadar güzelsin.

— Bırak şu soğuk kelimeleri, canım. Korkarım, ilânı aşka başlıyacaksın.

— Tabii, işte başlıyorum! içimde, sana karşı bir şeyler kımıldamağa başladığını söylersem, inanır mısın?

Şakrak bir gülüş:

— Hayır!

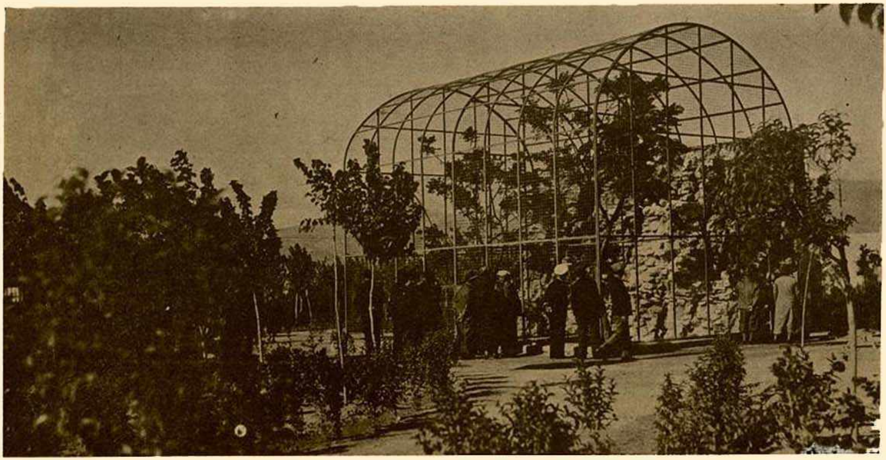

İzmir Fuarının (Hayvanat Bahçesi) nden bir köşe

— Böyle birşeyi senden bekleyebilir miyim?
Şehevî bir kahkaha:
— Evet!
— Niye "hayır„ ve niye "evet„?
— Çünkü, sen de diğer erkekler gibi yalan söylüyorsun. Hiçbirinizin âşık rolünüzde samimiyet aramamalı.
— Sizde?.
— Bizde mi? Kendimi izah edeyim. Ben, çabuk sever, çabuk

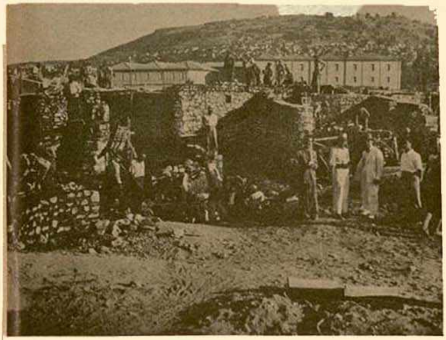

Esrarengiz dehliz, Fuar açılmadan on gün önce, işte bu halde idi...

âşık olur ve çabuk unuturum. İstasyonda gördüğün delikanlıyı, birkaç saat evvel sevdiğimi zannediyordum. Aradan ne kadar bir zaman geçti!. halbuki, onu, şimdi tamamen unutmuş vaziyetteyim.
Elime vurarak gözlerime baktı:
— Şu an, bütün benliğime sen hakimsin?
— Bu da senin kuyruklu palavran.
— İnandırmağa mecbur değilim.
— O kadar eksantriksin ki...
— Belki... fakat asrımızın bütün kızları benden farksızdır.
— Hiç zannetmiyorum.
— Bu sahada acemi imiş gibi konuşuyorsunuz.
Pencereden, karanlığın içinde iz bırakıp kaybolan kıvılcımları ve ışıklı mavi dumanı seyrediyoruz. Bozkır koyu karanlığın içinde, tren gürültüsünden rahatsız olmadan mışıl mışıl uyuyor. Birkaç adım ötedeki kompartmandan, tren gürültüsü arasında kulaklarımıza gelip tekrar uzaklaşan bir gramofonun cırlak sesi duyuluyor:

Ben nereye gideyim anam.
Bu aşkın sevdasından.
Yandım hey y y!.

Sükût ediyoruz. Elleri, avuçlarımda, gözlerimiz, arasıra birbirini buluyor ve hiç konuşmadan, gülümsiyerek bakışıyoruz.
O, mırıltıyla konuşuyor:
— Sevgi, ne tatlıymış. Bu zevkı, hiç kaybetmek istemiyorum. Yolculuğumuz bitmese, ebediyete kadar böyle gitmeğe razıyım.
Ona:
— Bırak şu soğuk kelimeleri.
Diyerek mukabil darbe indirmenin tam sırası. Fakat, hayır!.. içimde, sonsuz bir huzur var. Kalbim, o kadar canlı, o kadar çılgınla çarpıyor ki... onunla tanışalı kaç saat oldu, âdeta hiç denecek kadar kısa bir zamanda aşk doğabilir mi?. Ne bileyim ben! muhakkak olan şudur ki bir dakika bile çalıkuşumdan ayrılmak istemiyorum.
— Yoruldun mu, ninem?
— Ehemmiyeti yok.

Belediye Reisi, Fuar açılmadan on gün önce, inşaatı gezip direktifler veriyor.

— Kompartmanında biraz istirahat etsen?
— Hayır hayır; istemiyorum. Sonra, sen üzülürsün.
Onu, çarpan kalbimin üstünde, bütün sevgimle sıkıyorum:
— Benim cici, benim canım kızım.
Mesut bir gülümseme ile dudakları aralanıyor.
Soğuk rüzgâr, saçlarımızı biribirine karıştırıyor. Arkamızdan tektük insanlar geçiyor.
— Biraz dolaşalım.
Birinci mevkide, derin bir sessizlik var. Kapılar kapalı, perdeler inik. Diğer mevkilerdeki kompartmanlar, oturdukları yerde uyuyanlarla, uyuklayanlarla dolu...
Dalgın vaziyette camdaki hayaline bakanları, başbaşa vererek derin bir saadet içinde uyuyan genç çiftleri seyrediyoruz. Bunlar muhakkak ki, fuarda, balayı seyahatlerini yaşayacaklar. Zaten, bu ay içinde, İzmir fuarından başka bir yerde balayı seyahati yapmak herhalde çok mânasız birşey...
Yürüyoruz. Önümüzü kapamış iki insana bakıyoruz. Bunların da yeni tanıştıkları belli... biribirlerine sokulmuşlar, konuşmadan dışarısını seyrediyorlar.
Onlar geçtikten sonra, çalıkuşum, koluma asılarak konuşmağa başlıyor:
— Trende, vapurda uyumak kadar zıddıma giden birşey yoktur. Aşkın en temizi ve en heyecanlısı, ya trende, ya vapurda veya tayyarede geçer. Bu, yolculuk müddetince devam etmeli. Ayrılık zevkini tatmak ve çabuk unutmak için.
— Bizim aşkımızın da zevali, akıbeti bu mu olacak?..
Belindeki kolumla oynıyarak yavaşça söyleniyor:
— Bilmem ki...
Yataklı vagonlar koridoruna geldik.
— Burası ne iyi, hem de sessiz, kalalım burada.
Tren düdüğü, tiz tiz ötüyor. Eskişehire geliyoruz. Karşıdan ışıklar görünüyor
Feridede, garip bir hal var. Âdeta telâşlı.
Tren, yavaşladı. İstasyona giriyor.
— Senden bir ricam var.
— Neymiş o rican?
— İstasyonda biriyle konuşacağım da...
— Senin geleceğini bilen birisiyle mi?
— Evet; telgraf çekmiştim.
— Sakın, o da amca veya dayı zaden olmasın?
— Ne kadar intikamcısın. Sınıf arkadaşım.

— Erkek tabiî..

Başını eğiyor.

Kıskançlık kadar insana azap veren bir hastalık tanır mısınız? İnsanı mengenesi arasına alır; sıkar, sıkar.

— Yanında ben de bulunmak şartıyle, peki...

— İşte, bunu yapma ...

— O halde, şimdiden ebedî olarak ayrılmamız lâzımgelecek.

Ağzımı kapatarak beni susturuyor:

— Of, pek zalimsin.

Artık asabiyetten titriyorum. Onu bakışlarımle hırpaladığımdan başka, sözlerimle de kamçılamağa başlıyorum:

— Oyuncak mıyım ben? Hım; oyuncak mıyım. Ankara istasyonunda bir amca zade, Eskişehirde bir sınıf arkadaşı; Afyonda bir hala zade, Uşakta dayı oğlu, İzmirde de teyzenin kuzeni... bunları da göstereceksin bu gidişle.

Ve kollarından silkinerek, başımı dışarı çıkarıyorum. Serin rüzgâr, kafamın ateşini eritemiyor.

— Ah, ne fenasın.

Ve tekrar başımı çevirtmek için elini yüzüme sürüyor.

— Bırak.

Diyerek geri çekiliyorum.

Tren durdu. Vagonlar «salep!», «simit!» bağırtılarıyle doldu.

— Madem ki istemiyorsun; görüşmem.

Ve dargın dargın, istasyonun parke taşları üzerine atlıyoruz. Yine kolumda. Salep içtikten sonra biraz sakinleşir gibi oldum. Perondan yürüyerek, meşhur Eskişehir ağızlık ve tesbihlerinin satıldığı tarafa gittik. O, bir vazoyle ömründe takamıyacağı bir gerdanlık seçti; ben de, küçücük bir ağızlıkla bir tesbih ayırdım.

Geri döndük. Perona inerken bir ses:

— Feride, Feride!.

Hışımla arkaya döndüm. Bir genç, acele adımlarla bize doğru geliyor. Feride, sapsarı. Korka korka yüzüme bakıyor. Avucumdaki elini bıraktım.

— Bak, seni çağrıyorlar; git!

O kadar sert söylemiştim ki, kendi sesimden, kendim ürktüm. Zavallıcık şaşkına döndü.

— Sen de gel ama...

— O kabalığı yapacak insan değilim.

Ve arkama bakmadan hızlı hızlı yürüdüm. Halbuki, bu yaptığım, daha büyük kabalıktı.

Önüne gelen bir vagona atlıyarak, yanan başımı, bir pencereye dayayup serinlemek istiyorum. Kafam, karmakarışık. Hiçbir şeyler düşünemiyorum. Yolculukta da mı rahat yok!.

— Bu da, diyorum kendime; senin yapacağın iş, onunla tatlı vakit geçirmek.

Fakat gönül, o kadar arsız ki... hemen işe vaziyet ediyor ve koskoca vücudu hakimiyeti altına alıyor.

Aradan on dakikalık kısa bir zaman geçmişti ki, arkamdan, onun sesini duydum:

— Kaçacak ne vardı sanki... işte geldim bile...

Başım ellerimde, cevap verecek halde değilim. Belki çok fena şeyler söliyeceğim.

— Hâlâ mı dargınsın?

İçimdeki deli isyan dalgasını zorla yatıştırarak konuşuyorum:

— Feride, bitkinim, git yat, yavrum. Sabaha kadar, herşey düzelir, herşey unutulur: Yanımda kalırsan, seni, belki de istemiyerek inciteceğim. Yorgunsun; akşamdanberi az mı buhranlar geçirdin, istirahat et.

— Amma, sabah yine burada buluşacağız, değil mi?

— Tabii, değil mi?

Ve İzmire gelinceye kadar ona görünmedim.

***

Aradan üç gün geçmişti. Bir gece, "hala" nın genç kızı ile fuarın renkli kalabalığı arasında geziyorduk. Kâh çiçek gibi pavyonların önünde durarak eşyaları seyrediyor, kâh rengârenk ışıklı suların fışkırdığı havuzlara bakarak şiirli dakikalar geçiriyor, kâh da, çılgınca dönen insanların arasına karışarak kendimizi sonsuz saadetin kaygısızlığına terkediyorduk. Geç vakit, "esrarengiz dehliz" aklımıza gedli.

— Gidelim.

Dedik.

Burası, girift, dolambaçlı koridorlardan mürekkepti. Aynı kapıdan giren iki insanın, biraz sonra biribirini kaybettiğini bildiğimiz halde:

— Kaybolmıyacağız.

Diyerek loş koridorlara daldık. Biraz sonra, yanıbaşıma baktığım zaman, halazademin kayıplara karıştığını anladım. Birkaç defa seslendiğim halde kendi sesimin aksinden başka birşey duymadım. Arasıra benim gibi eşini kaybetmişlerin korkak sesleri işidiliyordu. Bir dönemeçte, yumuşak bir göğüs göğsüme yapıştı ve:

— Ay, pardon.

Diyen genç kızın yüzüne bakınca gayri ihtiyarî:

— Feride...

Diye haykırdım.

O da, aynı şekilde haykırmıştı.

— Ne arıyorsun burada?...

Feride, Yüzüme bakmadan cevap verdi:

— Teyzemin oğlu ile buraye girmiştik. Biribirimizi kaybettik.

— Teyzenin oğlu ile mi?

— Evet...

Ona yer açarak yürüdüm:

— Teyzenin oğlunu bulmanı isterdim. Görürsem gönderirim. Allaha ısmarladık.

Feride de gayet sâkin bir sesle:

— Güle güle dostum, demişti; şimdi bulurum teyzezademi?.

Biribirimize karşı iki yabancıdan başka birşey değildik, artık.

İnhisarlar pavyonunda yine yüzyüze geliverdik. Meğer, teyzezası benim en aziz dostlarımdan biri imiş. Ayni masaya oturduk. O, dostum Ekremle konuştu; ben halazademle şakalaştım. Geç vakit çıktığımız zaman Ekremin kolunda Feride, benim kolumda halazadem vardı.

Kıskançlık diye birşey tanımıyordum.

Çünkü, unutmuştum Ferideyi.

Feridenin de, bana karşı hiçbir alâkası bulunmadığı mesut çehresinden okunuyordu:

Unutmuştu beni..

Unutulmuştu, unutulmuştum.

Zaten, onu ben, İzmire geldiğim gecenin sabahında unuttum. Yalnız bir sözü kafamda yaşıyordu:

— Yolculukta, uyumak kadar zıddıma giden şey yoktur. Aşkın en temizi, en heyecanlısı seyahatta geçer. Fakat, bu, yolculuk müddetince devam etmeli. Ayrılık zevkini tatmak ve çabuk unutmak için.

Şu muhakkak ki, romantik gençler kalmadı, dünyada...

Tarihî ve Güzel

İ Z M İ R

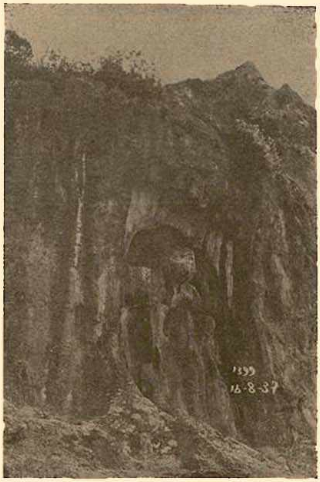

Münevver bir insan için İzmir şehrini tanımak, şüphesiz büyük bir ihtiyaçtır.

O İzmir ki, tarihi Ege mıntakasının en güzel ve en kıymetli şehridir, iktisadi bakımdan olduğu kadar, turistik mahiyeti itibarile de büyük ve işlek bir transit merkezidir.

Denilebilir ki, İzmir ve hinterlandının bütün tarih boyunca geçirdiği parlak devirleri ve bu havalide meydana gelmiş olan eski medeniyetlerin ihtişamını hiçbir memleket görmemiş ve yaşamamıştır.

İzmir ve Ege mıntakasının en büyük hususiyeti; Milâddan 25 - 30 asır evvelki insanlar tarafından, bugün dahi büyük medeniyet âlemini hayretde bırakacak bir mükemmeliyetle meydana getirilmiş olan birçok yüksek eserlerin, eski kıymetlerinden büyük birşey kaybetmeksizin, kayalar üzerinde veya toprak tabakaları arasında muhafaza edilmiş bir halde bulunmasıdır.

İzmir şehrine pek yakın bir mesafede bulunan Karabelde bir kaya parçası üzerine hâk edilmiş olan Eti cengâveri resmi, Milâddan en az 25 asır evvel Manisanın münbit ovalarında dolaşan silâhşorları gözlerimizin önünde canlandırmaktadır.

Güneşi, denizi, güzel havası, suyu, çeşitli toprak mahsülleri ile şöhret almış o'an Ege hinterlandı, Etilerden sonra Lelekler, İyonlar, Lidyalılar, Romalılar, Makidonyalılar ve ondan sonra da Bizanslılar tarafından zaptedildi. Nihayet, büyük Eti imparatorluğu ahfadından Timur ve bunu müteakib aynı ırktan Selçuk ve Osmanlı Türkleri ecdadlarının vari olarak bu topraklarda yerleşdiler.

Birkaç cümle içinde hikâye edilen bu muazzam tarih geçit resmini, ciltler dolusu kitaplardan ziyade, İzmir ve civarında hâlâ canlı ve taze duran eski medeniyet eserlerini yakından görerek takib etmek, ne bulunmaz bir zevkdir.

İşte size İzmir Antikite müzesi ki, Eti, Arkaik, Elenistik, Romen, Bizans, Selçuk ve Osmanlı eserleri ile doludur.

İşte, İzmir şehri içinde elenistik devrinin büyük Agorası. Miláddan evvel 4 üncü asırda yapılmış olan ve 40 bin metre murabbalık bir sahayı işgal eden bu çarşı - meydan - üç katlıdır ve muhteşem kolonları, kemerleri eski azametini muhafaza etmektedir.

Sonra meşhur Bergama, Efes, Sard, Didim, Afrodisia, Tralles, Hiyeropolis, Laodikia, Perien, Niza, Milet ve diğer eski şehirler..

İzmire çok yakın olan, şömendüfer, otobüs ve otolarla kolaylıkla gidilebilen bu eski medeniyet merkezlerinde Elenistik, Romen, Selçuk devirlerinin Milâddan asır evveline aid kaleleri, mabedleri, kütüpaneleri, hastaneleri, jimnazyumları, anfiteatrları, zinet ve ev eşyası olarak kullanılan çeşitli antikleri karşısında hayret etmemek imkânı var mıdır?

Bu eski ve tarihi eserleri görmek ve bunların arasında bu asırda duyulabilecek en yüksek esatiri zevk ve heyecanı tadmak şüphesiz, her insan için büyük bir ihtiyaçdır.

İzmir aynı zamanda güzellik, şiir, zevk ve sağlık memleketidir. İzmirde güneş daimidir. Onu kış günlerinde de munis sıcaklığıyle daima sizi ısıtıyor ve gönlünüzü ferahlandırıyor, bulacaksınız.

Serin batı rüzgârları ile dalgalanan lâcivert Ege denizi, dünyanın en güzel plâjlarını, deniz sporlarını İzmirde toplamışdır. Bu güzellik bilhassa İzmir Enternasyonal Fuarının devam ettiği Ağustos ve Eylül aylarında daha çok cazibelenmektedir. İzmirin şifa veren kaplıcaları, çam ormanları ile örtülü yaylâları, binlerce dağ ve bahçe çiçekleri, çeşitli meyveleri ve içme suları sıhhat ve neş'e toplamak, dinlenmek isteyenleri davet etmektedir.

İzmir Enternasyonal Fuarı münasebetile yapılan yol ucuzluklarından ve kalabalıklardan istifade ederek:

Güzel ve tarihî İzmiri ziyaret ediniz.

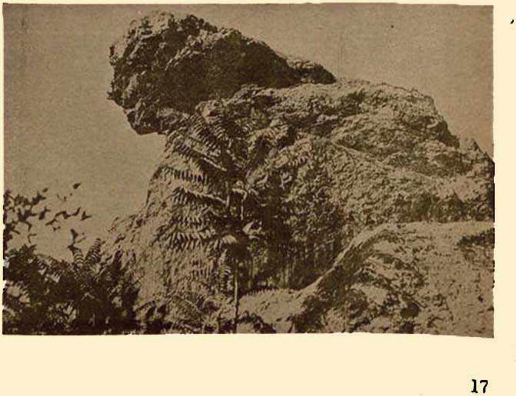

İzmir Enternasyonal Fuarı

A. M. DEMİRCİ

İzmir Enternasyonal Fuarı, küçük Asya limanları içinde bedii, iktisadî ve tarihi varlıklarile müstesna bir mevki işgal eden İzmir şehrinde kurulur ve 20 Ağustosdan - 20 Eylüle kadar bir ay devam eder.

Fuar, şehrin merkezinde 430.000 metre murabbalık bir sahayı işgal eden (Kültürpark) da kurulmuşdur.

20 Ağustos 1939 da IX uncu defa olarak açılan İzmir Enternasyonal Fuarı iştirâk, ziyaret ve eğlence bakımından geçen yıllardan üstün bir muvaffakıyet elde edecektir.

IX uncu İzmir Enternasyonal Fuarına Türkiyenin hemen bütün vilâyetleri, ticaret odaları, devlet teşebbüsü ve hususi teşebbüsler tarafından meydana getirilen büyük ziraat ve ticaret müesseseleri iştirâk etmektedir. Fuarda aynı zamanda, bilhassa ecnebi turistler tarafından aranan küçük el sanayii ve ziynet eşyası geniş mikyasda teşhir edilecek ve satılacaktır.

Türkiye Cümhuriyeti hükûmetinin, Fuara resmen iştirâk eden ecnebi devletler ve ecnebî firmalar emteası için bahşettiği kolaylıklar ve muafiyetler her yıl ecnebi iştirâklerini de arttırmakdadır. Bu sene yeniden bir çok ecnebî devletler ve ticaret firmaları İzmir Fuarına iştirâk etmektedirler.

Fuara iştirâk eden ekspozanların hususi bina yaptırmaları için müsaid boş yerler bulunduğu gibi, bu sene inşa edilmekde olan büyük Sergi sarayında stand kiralayarak teşhir ve satış yapmak da mümkündür.

IX uncu İzmir Enternasyonal Fuarının umumi dekorasyonu, ışık tertibatı, park kısımları çok cazib bir şekilde tanzim edilmektedir.

Fuar açılmadan on gün önce (9 Eylül Kapısı) yanındaki Bahçe bu halde idi. Şimdi oradan yeşillikler fışkırmaktadır.

Fuardan Bir Manzara

Fuara iştirâk ve ziyaret edecekleri eğlendirmek üzere İzmir şehrinde ve Fuar sahasında mütenevvi eğlenceler, milli dansla: ve sürprizler hazırlanmaktadır.

Bu meyanda şehrin ve civarının daimi eğlence ve istiraha: yerleri, plâjları, çam ormanları, Bergama, Efes, Sard gibi meşhur tarihi harabeleri turistler için ayrı birer eğlence ve istifade mevzuu teşkil edecekdir.

Bir tarafdan, İzmir Enternasyonal Fuarını ihata eden Kültürpa'kın sağlık, ziraat ve kültür müzeleri, hayvanat bahçesi, parasutla atlama kulesi, kapalı atış poligonu, bisiklet, motosiklet, patinaj yolları, ışıklı sular fışkıran havuzları, gazinoları ve diğer tesisatı Fuar ziyaretcilerine çok hoş vakit geçirtecekdir.

Bu sene Fuar ve Kültürpark sahasında yeniden büyük bir gazino - restoran, 2500 kişilik bir anfiteatr, muhtelif spor yerleri kütüphaneler ve lünapark tesis edilmektedir.

İzmir Enternasyonal Fuarı ve Kültürpark sahasında, bu sene dikilenlerle beraber, yüzbinlerce muhtelif ağaç ve milyonlarca çeşitli çiçek mevcuttur.

Tabiatın yalnız bu muhite nasib ettiği iklim şartlarından ve Egenin daimi ılık güneşinden kuvvet ve renk alarak inkişaf eden bütün bu ağaç, çiçek ve eğlence yerlerinin müstesna dekoru içinde İzmir Enternasyonal Fuarı gönülleri teshir edecekdir.

Seyahat kolaylıkları:

Türkiye Cümhuriyeti hükûmeti, İzmir Enternasyonal Fuarına iştirâk ve ziyaret edeceklere ve Fuarda teşhir edilecek veya satılacak mallar için Devlet demiryolları ve deniz yolları tarifelerinde % 50 - % 75 tenzilâtlı tarifeler kabul etmişdir.

Birçok ecnebi devletler ve kumpanyalar kara ve deniz yollarında da İzmir Enternasyonal Fuarı ziyaretcileri ve Fuara getirilecek mallar için % 50 - % 70 tenzilât yapılmakdadır.

Parasız vize:

İzmir Enternasyonal Fuarına iştirâk ve ziyaret edecek ecnebilerin pasaportları Türkiye sefaret ve konsolosluklarında parasız olarak vize edilir.

Serbest Döviz:

Fuara iştirâk edecek ecnebi ekspozanlara veya ecnebi firmalar namına hareket eden salâhiyetdar ekspozanlara teşhir ettikleri ve sattıkları mallar için ikibin Türk lirasına kadar serbest döviz verilir.

Gümrük kolaylıkları:

Her nevi ecnebî emteası, gümrük resmi verilmeden Fuar sahasına alınır ve teşhir edilir. Bunlardan Türkiye idhalât rejiminde idhali serbest olan mallar satılır ve satılan mikdarın gümrük resmi verilir. Satılmayan eşya ile memlekete idhali memnu olanlar

Aksal Durmadan (*)

Taksam yıldızları boynuna.
Basarak bulutlara yürüsek,
başında, aydan bir tarak..

Uçursalar, bizi Ankâlar,
rüya cennetlerine,
Ve bir şehâba takılıp,
aksak.. durmadan!.

***

Niye ?

Niye sana benziyor köpükler,
güneşe sarılırken?
Niye şu bulut,
kaçırmıyor seni
ve kaçmıyor balıklar senden?

Niye çarpınca,
martılar, sana kanad,
niye içerim, göz göz,
niye ağzımda yüreğim,
niye gözlerim pervane?

Sen Benim Nemsin ?

Sen, benim nemsin?
Rüyalarım mısın?
Korkularım mısın?
Aşklarım mısın?
Azaplarım mısın?
Yoksa
sen;
içimdeki
gece sefası mısın?

***

Misafir

Ay:
boynunda yakalık..
Kuyruklu yıldız:
boyunbağım.
Gömleğim:
ipek gece..

— —

Gölde su zambakları açınca,
beni bekle..
sana bu kılıkla misafir geleceğim!

Mavi boyalı ev

Bir çocuğu doğdu
her odasında, ailenin..
Güldüler, ağladılar bu çocuklar..
ve çıkıp gittiler, başları önlerinde

— —

Güvey girmiş babam:
üst kattaki odalardan birinde,
kılıcını şakırdatarak..

Sonra, onu da gördüm
çıkarırlarken,
kol demirli sokak kapısından;
ayakları üç adım arkada..
başı önde.. üç adım!..

Ercümend Behzad

(*) Bu şiirler şâirin yakında çıkacak olan (Masal Dünyası) ndan alınmıştır.

İzmirdei Fuara işleyen son model otobüsler

teşhir edildikten sonra geri götürülmek üzere, Fuarın kapanışından iki ay sonraya kadar transit anbarında muhafaza edilir.

Vergi muafiyetleri:

Fuarda mal teşhir edenler, tiyatro, sinema, gazino ve sair oyun ve eğlence yerleri işletenler, satılan mallar, çalışdırılan artist, memur ve işçiler, Fuar sahası dahilinde yapılan her nevi ilân, reklâm, Devletin ve Belediyenin bütün vergi ve resimlerinden muafdır.

Teşhir ve satış:

İzmir Enternasyonal Fuarında teşhir ve satış yapmak isteyenler, boş arsalar üzerinde hususî binalar yapdırabilecekleri gibi, kapalı sergi sarayında yer kiralayarak muvakkat standlar da vücude getirebilirler. Bu hususda İzmir Belediyesine müracaat vukuunda hertürlü tafsilât verilir. Plân ve matbualar gönderilir.

Fuar Servisleri:

Ekspozan ve ziyaretciler Fuarın devamı müddetince şu servislerden istifade edebilirler:

A — Enformasyon, B — İlân, reklâm, radyo, C — Şanj, D — Sigorta, E — Gümrük, F — Zabıta, itfaiye, G — Nakliye, H — Sıhhiye, I — Posta, telgraf, telefon, J — Turizm.

Fuarın teşhir şubeleri;

1 — Güzel san'atlar, bibliografi
2 — Musiki aletleri, gramofon, plâk, radyo
3 — Ziraat, madenler ve ormancıklık
4 — El sanayii, küçük san'atlar, ağır sanayi, dokuma, yiyecek, kimya sanayii, elektrik ısıtma ve soğutma sanayii, bisiklet, motosiklet, oto ve kamyonlar
5 — Sınaî mahrukat
6 — Dekorasyon eşyası, mobilye, halı ve saire
7 — Hazır elbise, çamaşır, ayakkabı, tuhafiye
8 — Kuyumculuk ve diğer süs eşyası
9 — Sağlık koruması, içtimaî yardım, emniyet ve itfaiye teşkilâtı, posta, telgraf ve telefon
10 — Turizm, spor ve eğlenceler
11 — Sinema ve filimler
12 — Umumî taşıma vasıtaları: kara ve deniz vasıtaları ve tarifeleri

Fuar Botanik bahçesinden bir köşe

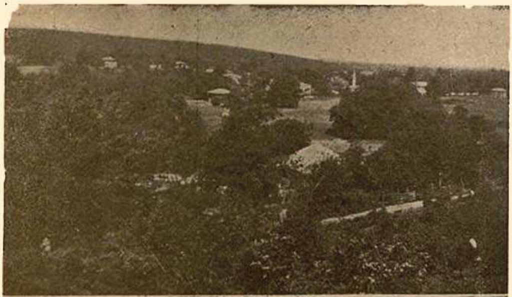

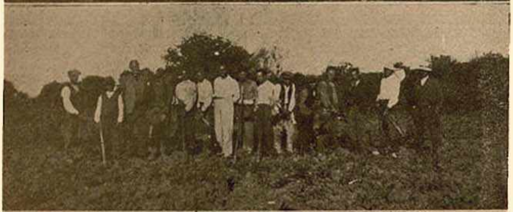

Manisada tertip olunan üzüm bayramından görünüşler

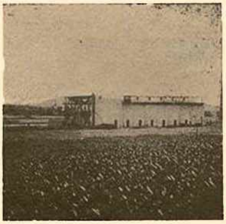

İKTİSADİ İZMİR

Âdem ile Havva yeryüzünde göründükten ve böylece insanlar gıda ihtiyacını duymağa başladıklarından beri Ege, dünyanın en çok ve en iyi cins mahsul yetişdiren bir mıntakası olarak tanınmışdır.

Çünkü Ege hinterlandı mutedil bir iklime, daimî bir güneşe, münbit topraklara, hassalı ve şifalı sulara, enternsyonal ticaretin esasını teşkil eden mübadele için büyük bir kolaylık temin eden birçok tabiî limanlara malikdir

Ege bölgesinin, kadim zamanlardanberi istihsal ve istihlâkin enbüyük merkezleri olan Asya ile Avrupa kıt'aları arasında bulunuşu, transit kıymetini de arttırmışdır. Bu bakımdan Egenin en parlak devirleri İsanın doğuşundan 6-7 asır evvel başlamakdadır.

Bu devirlerde Ege denizi ile iç Anadolu arasında inşa edilen "Kral yolu„ ticarî ehemmiyet taşıyan büyük tarihi yollardandır.

Yine aynı asırlarda yapılan ve Efesden başlayan büyük Ninova-Sard yolu, Egeden Karadenize uzanan yol, Milet limanından Filistin ve Mısıra kadar giden yollar bu mıntakayı Akdeniz ve Atlas denizleri için en işlek bir transit merkezi haline getirmiştir.

Münbit ve mahsuldar Ege hinterlandının en büyük limanı olan İzmir, tarihde olduğu kadar bugün de yüksek bir kıymet taşımaktadır.

Bilhassa bu güzel ve tabiî limanın muntazam şömendüfer yolları ile Suriye, Irak, İran ve Sovyet Rusya topraklarına bağlanması, Avrupayı ve daha uzak kıt'aları bütün Şark dünyası ile sıkı bir suretle temasa getirmiştir.

Karadeniz ve Akdeniz üzerinde bir çok ihraç limanlarına malik olan Türkiye Cümhuriyeti hükûmetinin son seneye aid ihracatının % 38, 60, İzmir limanından yapılmışdır.

İzmirden yalnız Ege mıntakası mahsulü olarak ihraç edilen üzüm, incir, tütün, pamuk, palamut, zeytinyağı ve saire gibi bir çok nefis toprak mahsulleri Avrupa ve Amerika piyasalarında her zaman büyük rağbete mazhar olmaktadır.

Hariç piyasalardan Türkiyeye yapılan idhalât bakımından da İzmir limanı, ikinci derecede gelmektedir.

İşte bunun içindir ki, Türkiye Cümhuriyetinin yegâne Enternasyonal Fuarı, bütün tarih boyunca yüksek bir iktisadî ehemmiyet taşıyan ve bugün de Türkiyenin en ileri bir istihsal ve ticaret mıntakasının merkezi olan İzmir şehrinde kurulmaktadır.

İzmir Enternasyonal Fuarı, mallarınızı Balkan memleketleri, Şimal Afrikası, Şarkî Akdeniz, Karadeniz havzaları ile Orta Şark memleketlerinde tanıtmağa vasıta olacak coğrafî, iktisadî bir merkezdir.

20 Ağustosdan - 20 Eylüle kadar bir ay müddetle devam edecek İzmir Enternasyonal Fuarına iştirâk ve ziyaret ediniz.

İzmir Enternasyonal Fuarı sıhhat, neş'e ve zevkinizi temin edecek ve sizi ticarî istifadelere kavuşduracakdır.

İZMİRDE ATATÜRK ANITI

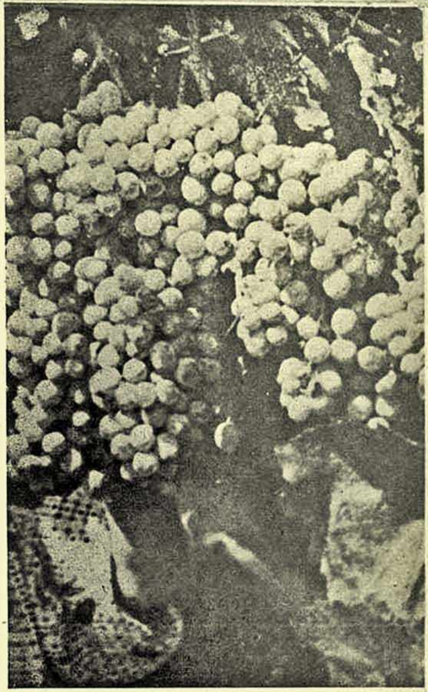

Egenin eşsiz üzümlerinden bir salkım

rkiyemizde imal olunan güzel halılar, İzmir yoluyla dünyanın dört köşesine ihraç olunur.

İzmir bağlarında budama işleri

Türk işçileri İzmirin meşhur tütünlerini işliyorlar

İzmir Erkek Lisesi Askerlik Kampında

Yazan: NEJAT GÖKÇÜL

İzmirin biricik bilgi yuvası olan bu okulun askerî kampının mektepte olduğunu öğrenince; talebe asker kardeşlerimle bir görüşme yapmağa karar verdim.

Hava çok sıcak; güneş sanki İzmiri yakıp kavuruyor. Sıcaktan bunalan insan kütleleri küme küme ya Karşıyaka plâjlarına, yahut da yeni açılan İnciraltı pilâjlarına akın ediyorlar. Ben iki tarafı akasya ağaçlı yolda ilerliyor, kalplerimizi her an sızlatan geniş yangınlığı doldurmaya uğraşan binaları seyrediyorum.

Cennet kadar güzel bir bahçenin kapısı önüne geldiğimde epeyce yorulduğumu anladım. Terimi silerken kulağıma ilk gelen ses:

— Yasak!.. Oldu.

Kendimi Sarıkışlanın nizamiye kapısında zannettim. Bu esnada nöbetçi onbaşısı ilerliyerek:

— Kimi arıyorsunuz?

Kendimi tanıttım, " asker kardeşlerimle görüşme yapacağım;„ dedim.

— Biraz bekleyiniz...

Birkaç dakika sonra yanıma geldiğinde:

— Giriniz; dedi.

Dört tarafı bahçe ile çevrilmiş bu cennet köşkünün salon kapısı önündeyim; bir zil sesi sanki kulaklarımın zarını parçalıyordu. Saat tam on iki.

Yarının genç subayları yemekhaneye öyle intizamla giriyorlar ki, intizam denilen şey bundan fazla olamaz.Evet; burası hakikî bir asker ocağı. Yatak koğuşu olan kapalı teneffüshanenin temizliği, intizamı bu ocakta kuvvetli bir disiplinin hüküm sürdüğünü anlatıyordu.

Yemekhaneden ilk çıkan arkadaşa damdan düşer gibi şu suali sordum.

— Affedersiniz, kiminle tanışıyorum?

— Son sınıf edebiyat şubesi İbrahim Yaraş.

Ben de kendimi tanıtıp, ilk sualimi sordum:

— Kamptan memnun musunuz?

Büyük komutanlar gibi kaşlarını çatıp bir an düşündü; sonra yavaş ve ciddî olarak söze başladı:

— Siz de bilirsiniz ki insanı en çok memnun edecek olan talimdir. Talimlerimizden hem kendimiz, hem de komutanlarımız memnun. Bundan sonra yemekler gelir. Doğrusu kampımızın yemeklerinden, suyundan memnunuz. Talimler nekadar sıkı olursa olsun, bizi nekadar üzerlerse üzsünler.. değil mi ki bize bu askerlik aşkı Atadan geliyor, bu sahada çalışmaktan haz duyuyoruz. Burada hiçbir şeyden şikâyetçi değiliz. Az evvel gördünüz ki yemeklerimizi masada yiyoruz, karavanaları biz getirip götürüyoruz, soğuk su da bol, geniş bahçenin temiz havası da var. Kamptan memnun olmak için bunlardan başka ne aranabilir?

Halil Karagöl; arkadaşı sözünü bitirir bitirmez:

— Mevzu bu kadar açılmışken size bir şey söyliyeyim:

Bizim manga kampta kilo rekoru kırdı. İçimizde kilo almamış hiç kimse yok. Ben on günde iki kilo aldım. Dört kilo alan da var; dedi sustu.

Edebiyata, bilhassa muharrirliğe çok meraklı olan Rıza Uygunlara soruyorum:

— Askerliği sever misiniz?

— Severim, çünkü biliyorsunuz ki askerlik Türkün ta eskidenberi en çok sevdiği bir meslektir. Bugün biz bu mesleği onlardan fazla seviyoruz. Esasen ben vatanıma hayırlı bir subay olmak arzusundayım Zaten bu sene harbiyeye gideceğim. Eğer mektebe girebilirsem, askerliğe girmiş olduğum günden öldüğüm güne kadar asker kalmıya and içtim. Vatanî borcumu ölünceye kadar yapmak istemem, bu suale kâfi cevaptır zannederim.

Etrafımda toplanan kümeden bir ses yükseliyor:

— Foto Motor!

Mektebin en iyi fotoğrafçısı olan foto motor (Hilmi) biz görüşürken pozlarımızı tesbit etmeğe çalışıyordu.

KAMPTA BİR GÜN NASIL GEÇER?

Saat beş; güneş kuvvetsiz ışıklarını etrafa henüz dağıtmaktadır. Sabahın serinliği ufak çam ve çiçek kokularını mektebin en kuytu yerlerine dağıtır. Zilin sesi salonlardaki mutlak sessizliği giderir, dinç vücutlar yataklarından birer ikişer doğrulurlar.

Saat altı; neş'eli gençler kahvaltıdadırlar. Bir saat istirahat; fakat bu zamana mütalea zamanı demek daha doğru; çünkü burada vaktini boş geçiren hiç kimse yok gibi. Ders çalışanlar, roman, mecmua okuyanlar sık sık görülmektedir.

Saat yedi; artık gençler vatanî borçlarını ödemek için mangalar halinde talimhanede sıralanırlar, muntazaman talimlerini yaparlar. Üç saat sıkıcı ve devamlı talimin sonunda keskin düdük sesi talimin sona erdiğini bildirir.

Öğle yemeğine kadar burası neş'e kaynağı olur. Mandolin, kitara ve gramofon sesleri mektebin hudutlarını aşar.

Saat on iki; öğle yemeği.

Saat on dörde kadar istirahat ve mütalea.

On beşe kadar ders. Bütün kulaklar bir kulak olarak dersi dinler.

Bir saat istirahatten sonra akşam talimine çıkılır. Gene fasılasız iki saat talim, komutanın keskin düdük sesi üzerine mangalar takım halinde resmigeçit yerinde toplanır. Tekmil verilip istiklâl marşı söylendikten sonra resmigeçit başlar. Birer çelik levha gibi muntazam fasılalarla geçen takımlar bittikten sonra o günkü talim de bitmiş demektir.

Saat on dokuz akşam yemeği; yirmiden yirmibire kadar ders. Dersin bittiğini bildiren zil aynî zamanda yat borusudur.

Proğramı da arkadaşlarımdan öğrendikten sonra artık işim bitmiş demekti. Fakat bir türlü onlardan ayrılamıyordum. Beni onlardan ancak talim vakti geldiğini haber veren zil ayırdı.

Atatürk caddesine çıkan yolda ilerlerken arkadan:

— Sağa dön, sola dön, yat, çök gibi emirler bana kadar geliyordu.

Vatanî vazifelerini tam olarak benimsemiş olan bu gençlerden büyük ümitler beklemekte haklı olduğumuzu düşünürken göğsüm kabarıyordu...

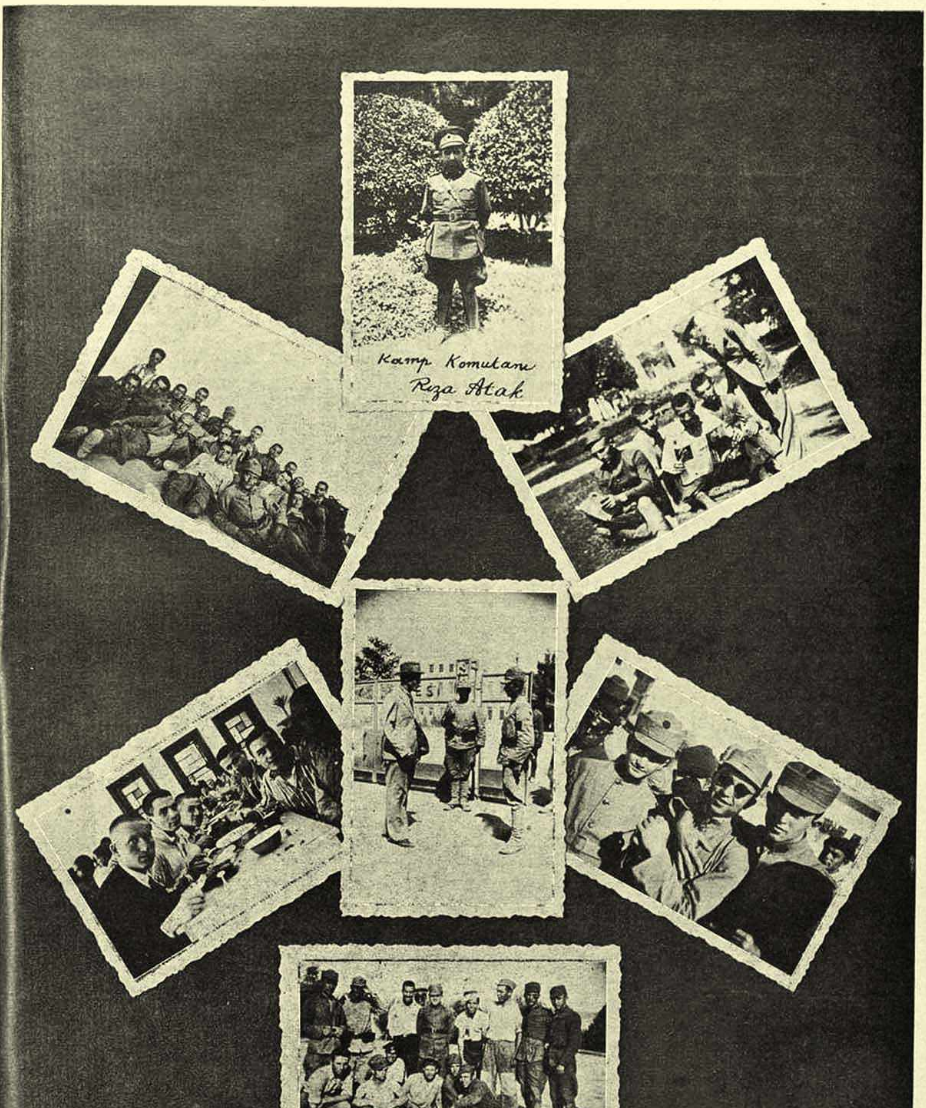

İzmir Erkek Lisesi Askerlik Kampından Hatıralar

ÇIRPINAN SULAR

ROMAN: 17

MÜKERREM KÂMİL SU

— Bu yollar hiç bitmese diyorum Nahide. Bu gecenin sabahı, bu yolculuğun sonu olmasa..

— Hayat zaten bir yolculuk değil mi Sermet? Yürüyeceğiz. Daima ve daima yürüyeceğiz. Her geçen dakikayı bir daha elimize geçirme imkânı olmadığını bile bile arkada bırakarak ileriye akacağız.

— Saadetim için tabiî bir insan ömrünü kâfi görmiyorum Nahide, istiyorum ki seninle beraber yürüyeceğimiz bu yol uzun, uzun, pek uzun olsun...

— Tabiî bir insan ömrü bile bazen bu yol için fazladır Sermet. Çünkü hayat yolu daima böyle ışıklı bir dekor içinde uzamıyacak ki... bir sonbahar gecesinde bize yaz durgunluğu, bahar şiiri veren tabiat, insan ömürlerinde bu cömertliği hiçbir zaman gösteremez. İnsanlar en güzel yılla ını güzel mevsimleri olduğu gibi çabuk geçirmeğe mahkûmdurlar. Çünkü ilerde fırtınaları, ıstırapları, korkunçluğiyle bekleyen bir ömür sonu, bir kış vardır. Bunu bildikleri ve daima ona doğru yaklaştıkları içindir ki bir yaz rüyası kadar ömrü olan gençlik ve heyecan mevsimini bile içlerine sindirerek geçirmiş olmazlar.

Sermet, aşkının sarsılmaz ve söndürülmez ateşiyle karısının gözlerinin içine baktı:

— Seven, sevilen, duyan ve anlıyan gönüller için bunlar mevzubahs olmasalar gerek sevgili, dedi. Ben bu uçurumlar gibi derin olan bakışlarının arkasında hiçbir zaman bir kış mevsiminin pusu kurduğuna inanamıyacağım. Sen daima ve her şerait altında insan gönüllerine hükmetmeğe muktedir bir kadın olarak kalacaksın Nahide.

Manâlı, zeki, duygulu ve kültürlü bir kadının yaşla, zamanla, mesafeyle alâkası yoktur. Sevmesini bilen bir kalbin, yüksek aşkları ilham edilebilen bir başın, ihtiyarlamasına imkân tasavvur edilemez. Manevi meziyetlerdir ki insanları ebediyen ayakta kalmak mazhariyetine ulaştırırlar.

Bir yüzde zamanın dokunmadan olamadığı için bıraktığı izler belirebilir. Bir ağız eski rengini kaybeder. Narin bir elde gergin derinin gevşediği görülür. Vücut bir gün tamamile şeklini değiştirebilir Fakat görüş, duyuş, kavrayış denilen hassalar canlı kalabildiği müddetçe o insan için kaybedilen bu maddî şeylerin manâsı pek de mühim addedilemez.

Genç kadın: Güzel bir nazariye! diye gülümsedi. Kadınların bir hayli, hattâ tamamile lehine bir nazariye ve sonra daha kuvvetle her nazariyenin tatbik sahası bulup bulmadığı da düşünülmeğe değer değil mi?

Sermet tatlı bir sesle

— Biz hayata yeni başlıyan çocuklar gibiyiz Nahide, dedi. İçimde bayram yerine götürülüp te bırakılmış bir çocuk sevinci ve şaşkınlığı var. Küçük bir çocuk tasavvur et ki, havalanan salıncaklara, durmadan dönen atlı karıncalara, şarkı söyliyen yolculariyle gelip geçen arabalara, şişirgen düdüklere, palyaçolara, ne bileyim adlarını şimdi unuttuğum bir sürü şeye bakar, bakar da hangisine el uzatacağını tayin edemez. Yahut ta hepsine aynı zamanda sahip olmak ister. Ben de o çılgın sevinci, o eşsiz heyecanları duyuyorum, içimde. Konuşmak, birşeyler söylemek istiyorum. Fakat ne konuşacağımı, yahut hangisini başa alacağımı bilemiyorum. Çünkü mevzuum hep kalbime sığmıyacak kadar sonsuz olan sevgim... çünkü hep ve herşey sensin Nahide!

— . . . .

— Ve ben bu beni tamamile değiştiren, hayatı bana sevdiren yüksek duyguyu, bir gün ıstırapla yüzyüze getirmemek için daima uyanık davranacağım, biz daima mesut yaşayacağız Nahide. Gönüllerimizi acıya, eleme, hicranlara kapalı tutacağız.

Genç kadın derin bir sesle:

— Sevgi ve ıstırap denilen bu iki yüksek kuvvet ikiz kardeşlere benzerler. Daima beraber olmak isterler. Aralarında bir koşmaca oyunu var gibidir. Yahut daha doğrusu ikincisi, daima birinciyi kovalamaktadır.

İnsan gönülleri her ikisine de yer verecek kadar geniştir. Belki de onları barındırmak için yaratılmıştır gönüllerimiz. Gerçekten seven bir insanın ıstırap çekmemesine imkân yoktur. Olgunlaşmak için onu tanımak lâzımdır. Aşk gibi ıstırap da büyük ruhlarda barınır.

Şoför başını çevirerek:

— Alaturka musikiden hoşlanır mısınız, diye sordu. İstanbulu açayım mı?

— Tabiî, diye cevap verdi Nahide. İnsan kendi musikisinden hoşlanmaz olur mu?

Şöför şimdiye kadar taşıdığı yolcular arasında kimbilir ne eksantrik düşüncelilere rastlamış olmalı idi ki, bunu sormak lüzumunu hissetmişti. Milletler arasında şöhret yapmış bir iki musikişinas ismi belleyerek onlardan bahsedenleri düşündüler. İçlerinde acaba, kaçı bu yüksek eserlerin manasını kavramıştı?

Şark musikisi hüzün verir? Onda bir meyhane çeşnisi, bir tekke zevki vardır. Yeknesak tonlarla, dar çerçeveli birkaç güftecikle bir millet musikisi olur mu diye barbar bağıranları hatırlamamak kabil mi idi?

Bir müddet halk musikisinden konuştular. Dillerde yaratılan bu gönüller sesini tesbit etmek için harekete geçenleri takdir etmek lâzım, diyorlardı.

Bir küçük macerayı, bir kız kaçırma hadisesini, bir hiyanet yavukluyu mevzu edinen halk türkülerini, şarkılarını ıslah etmekle ne mükemmel bir eser vücude getirilmiş olacaktı. Şimdi Halkevleri bu sahada da hararetle çalışıyordu.

Sermet: — Ben halk şarkılarını çok severim, dedi. Bazan arkadaşlarla Yalovaya, İzmite, Bursaya küçük yolculuklar yapardık. Su başlarında, ağaçlar arasında nasıl coşkun söylerdik onları.

Her ikisi de musikiden konuşurlarken Âfetin sesini düşündüler. Sermet ancak bir defa dinlemeğe muvaffak olduğu o harikulâde sese ait hayranlığını anlatmağa koyuldu. Ve sonra o gece merdiven başında nasıl üzgün, nasıl perişan ve ne kadar ümitsiz titrediğini düşünerek karısının yüzüne baktı.

Şimdi Nahide biraz solgun görünüyordu. Genç adam derhal vazifesi başına geçen bir asker gibi harekete geçti:

— Üşüdün mü Nahide? Yorgun musun?

— Hayır.

— Biraz omuzuma yaslan. Uyumağa çalış. Daha epi yolumuz var sevgili.

Genç kadın yavaşca başını kocasının omuzuna bıraktı. İlk defa bu kadar biribirlerine yakındılar. Saatlerdenberi değişik mevzular üzerinde konuşmakla heyecanlarını itidale davet etmiş olan genç adam, birden sarsıldı. Yüzünü onun sıcak nefesleri yakıyor, çenesinde saçlarının incecik telleri uçuşuyordu.

— Nahide, sevgili!

— Sermet.

— Benim olduğuna inanmak ihtiyacı içinde yanıyorum.

— . . .

— Nahide, Nahide içimde öyle bir kanamamazlık var ki, büyük sevgim, zaptedilmez heycanlarım için göğsümü, kalbimi dar buluyorum.

Sonra, ona bukadar yakın olmanın verdiği sarhoşluk içinde kendini daha fazla tutmağa muvaffak olamadı Dudakları yavaşca yüzünde uçuşan birkaç tel saça dokundu.

Otomobil uçuyordu...

Yollar biribirine bağlanıyor; yıldızlar, rüzgârlar, tabiat çoşkun bir sırla varlığını kuşatıyordu. Mavi gecenin içinde herşey onları hayata, aşka ve saadete davet eder gibi idi.

Genç adam, damarlarının çılgın atılışları ile onu kollarına almak, hırpalanacağını, isyan edeceğini, heycanlarla sararıp solacağını nazarı itibare almadan onu tamamile kendine bağlamak istiyordu.

Nahide, yakininde kalbinin kuvvetli vuruşları duyulan, ihtirasla altüst olan erkeğin kafasının içinden geçenleri anlamış gibi doğruldu:

— Yolculuk güzel şey Sermet, dedi. Dakikalarına kadar istifade etmeği bilmeli. Uyku ile geçirilen her karış yol benim için bir kayıptır.

— Sevdiğin yolculukları uzatabiliriz Nahide. İstediğin kadar. İster misin hafta içinde İslahiye'ye kadar uzanalım?

— Hattâ mümkünse yarın Sermet.

— Yorulmaz mısın sevgili?

— Kat'iyen değişik sular, rüzgâr, hava ve yer değiştirme bazı bünyeleri şüphesiz sarsar. Fakat ben tamamile seyahate dayanık gösterebiliyorum. Belki yolculuğu çok sevdiğim için yorgunluk hissetmiyorum.

— İslâhiyeyi anlatıyordun. Fakat gittiğimizde bir çadır, bir hayme bulamıyacağız ki yavrum. Otelde kalmak mecburiyeti var. Rahatsız olmaz mısın?

— Ne çıkar? Yeter ki yaylânın sert rüzgârlarına bir kere kendimi bırakayım. Yıldızlı gecelerinde sabahlara kadar bir kere daha kırlarda dolaşayım. Derenin çağıltısını, incir ağaçlarının hışırtılarını duyayım... İki defa gittim oraya. Birinde Akdeniz kıyılarını dolaşarak. Bu yolculuk tam bir hafta sürdü. İstanbuldan tamamile yekdiğerine yabancı olarak çıkan yolcular İzmiri geçtikten sonra öyle bir ahbap olurlar ki...

Salonda piyano çalınır, dansedilir, radyo işler. Kâğıt oyunları, tavla partileri biribirini takibeder. Güvertede çay sofraları kurulur. Ve kıyılara uğradıkça daima kayıklarla karaya koşulur. Vapur yolculuğunun bana göre çok tatlı bir zevki vardır. Trende, dekorun arkasından koşan göz gibi muhayyele de yorulur. Fakat enginlere karşı vaziyet tamamile aksinedir. İnsan düşünebilir. Rahatça ve bol bol herşeyi düşünür.

— Akdeniz kıyılarında en çok hangi memleketi beğendin Nahide?

— Fethiye ile Antalyayı Sermet. Biri göğsüne sokulan uslu bir deniz eteğinde sâkin, temiz, sokakları, evleri muntazam, yeşil ve cana yakın bir memleket. Fethiye, bana, ruhu dinlendirmek için uzun yıllar hayalde canlandırılıp ta birdenbire insanın karşısına çıkıveren bir ülke hissini verdi. Beş, altı saat sokaklarında dolaştım. Kıyı kahvelerinde oturdum. Ve ne dersin, bu kadar kısa bir görüş içinde bir gün oraya gidip yerleşme isteği doluverdi içime.

Sonra Antalya... sert, yalçın bir sahil. Başı dağlardan kopup köpüren sular... yokuşlara yavaş yavaş çıkan çıngıraklı deve katarları. Sonra yüzlerce asrın hırçın elleriyle oyulmuş, şekillenmiş kayaların içine sokulan Akdeniz suları... yeşil, durgun ve gölgeli bir deniz parçası. Arasıra rüzgârın görünmez tül kanatlarına sinerek mesafeleri aşan limon, portakal kokuları...

— Bütün bir tatili sıkılmadan İslâhiyede geçirebilmiş miydi Nahide?

— Evet. Fakat ilk günler pek acıklı olmuştu benim için daha trenden indiğim dakikada kasabayı gözüm tutmamıştı. Biraz dinlendikten sonra Çerçilli'ye çıktık. Bir tepenin üstünde babam atları durdurarak:

— Yaylâya bak, dedi.

Güneş çekilmişti. Yer yer kurulan çadırlar, bacalardan tüten dumanlar ve tektük yanmış fener ışıkları bana bir masal memleketine ayak basıyoruz hissini vermişti. O gece sabaha kadar uyuyamamıştım. Çerçilli'nin deli bir rüzgârı vardır. Bazı yıllar bütün bir yaz mevsimi durmadan eser, tozu dumana katarmış. O gece de sar'ası tutmuş bir insan gibi dönüyordu. Çadırın etekleri biribirine vurdukça açık bir denizde bir yelkenliyle seyahat ediyorum sanıyordum. Sonra oranın o pek meşhur kurbağaları, yılanları heran üstüme sıçrayacak, yatağıma kayıverecek diye de korkuyordum. Gündüzleri oturmak için yapılan haymelerde hayat bana pek iptidaî görünüyordu.

Babam haymenin ortasına derenin bir parçasını almıştı. Durmadan akan bu su başına iki şezlong, bir masa yerleştirmiş ve iki kıyıdaki incir ağaçlarına da bir hamak bağlamıştı. Bazı günler yemek saatleri haricinde hep derenin üstünde sallanır, dururdum. Güneş yapraklar arasından yüzüme vurur, kuşlar başımın üstünden ötüşerek uçarlardı. Sık sık at gezintileri yapardık. Köylere gider, geniş İslâhiye ovasına tepelerden bakardık sonra daldı.

O zamanki günlerini hasretle, hicranla arar gibi olduğunu hissetti Her kaygıdan uzak yaşıyordu, o zamanlar. Hayatına hadiseler hükmetmemiş, kalbi henüz örselenmemişti. Kısaca hayat korkusunu, yaşama üzüntüsünü daha duymamıştı o zamanlar.

Sermet, sevdiği kadının bakışlarına gölge dolduğunu görür görmez sarsıldı. İçinde mübhem bir korku kımıldar gibi oldu. Fakat kendini çabuk topladı. Hayatında bir acabaya, meş'um bir şüphe kıvılcımına ne olursa olsun yer vermek istemiyordu. Veremiyecekti de... Biliyordu ki bu acabalar bir kere canlanıp yekdiğerine bağlanmağa kalkışacak olurlarsa, sonlarını almanın imkânı olmıyacaktır.

O Nahideyi mazisinden, hatıralarından, istemiyerek bağlayıp yine kendi eliyle çözdüğü düğümlerden söküp almış; maziyi tamamile arkada bırakmıştı. Onun herhangi bir tedaî veya herhangi bir tesadüfle ses vermesine, ortaya acı bir iz çıkmasına, kısaca hortlamasına fırsat vermemek en doğru bir hareket olurdu. Ölüler de ne kadar sevgili olurlarsa olsunlar, bir gün diriliverseler, hayatlarında iken buldukları sevgi ve yakınlığı kimseden göremiyeceklerdir. Arkalarından tutulan büyük yaslara, kalp parçalayan ıstıraplara rağmen...

— Arkası var —

No. 9

— İclâl...

Karım ağlıyarak yukarı koştu. Onun arkasından bakakaldım... Fakat bu gözyaşları bende sabahki günahı affettirmedi... Otello gibi ona haykırmak istedim, eğer dünya kadınların gözyaşlariyle dolsa, her damlanın düştüğü yerden bir yılan doğar. Ve bu gece hayatımda ilk defa olarak ölüm ihtiyacını duydum. Geceyarısına kadar oturduğum yerde, yaşamakla yaşamamak arasında ümitsiz bir hasta gibi çırpındım, durdum. Bu gece deniz de tıpkı içim gibi fırtınalı. Büyük gürültülerle sahile kadar koşup parçalanan dalgalar vahşî bir homurtu ile beynimde uğultular yapıyor. Evin içi sanki bana dar geliyordu... Gayri şuurî, ne yaptığımın farkında olmıyarak aşağı kapıdan kumluğa çıktım... Bu sabah onların yüzdükleri tarafa doğru yürüdüm... Dalgaların beyaz köpükleri kumların üstüne yayılarak ayaklarıma kadar uzanıyordu. Bir zaman kendimi denizle göğün biribirine karıştığı karanlıklara doğru uzayıp giden iskelenin üstünde buldum. Uzaklarda kalan evimin penceresinden süzülen bir ışık hüzmesi gözlerimde süratle büyüyor ve beni kendi içimde bir kıyamete doğru sürükliyordu. İskelelerin sonuna geldiğim zaman durdum. Karanlık sulara baktım. Meçhul bir kuvvet beni; daha bugün onların günahiyle bulanan kudurmuş dalgaların koynuna çekiyordu Ve öyle bir an geldiki başım döner, gözlerim kararır gibi oldu. Suların vahşî kollarına atılarak boğulmak, ölmek istedim fakat elimden tutan küçücük bir ümitten kurtulmak ne güç...

⁂

Bugün Malkaradan döneli iki gün oluyor. Hâlâ kendimi bilmiyorum. Hep o işkencenin bitmek bilmeyen tesiriyle kıvranıp duruyorum. Eğer ebedî zannettiğim saadet bu kadarlıksa, yazık benim öksüz kalan emellerime, yazık benim senelerce süsliye süsliye bitiremediğim o masum düşüncelere. Ve eğer benim mes'ut düşüncelerim bundan ibaretse çok yazık o fena geçecek günlerimde yıpranacak vücuduma. Anlıyorum, ben artık ıstırap iklimine sürülmüş bir kürek mahkûmundan başka birşey değilim. Yıkılan hülyalarımın enkazı içinde baykuşlar gibi matem çığlıklariyle yaşayacağım ve yine o yıkıntılar bana mezar olacak. Daha şimdiden felâket yelkenleriyle gönlümün sahillerinden büyük büyük mesafelerle uzaklaşan hülyalarıma gözyaşlarımla mendil sallıyorum... Vah benim zavallı hülyalarım ve onun harabesi olan zavallı kalbim. Üç günlük bir gaybubetten sonra karımı üç sene önceki gibi buldum. Lâkin o nüvazişkâr tebessümler, o dil dökmeler ruhumda açılan boşluğu bir türlü dolduramıyor. Ben bu riyadan da nefret etmeğe başladım. Çünki artık dünyada benim için inanılacak birşey kalmadı. Her şey yalan, herşey sahte, hattâ hayat bile. Kendi vücudumdan bir parça diye sarıldığı mahlûklar insana ihanet ettikten sora, inanılacak başka ne var ki. Yeryüzü asırlarca yalan şeklinde dolaşan mezartaşlariyle dolu. Aldatanların da aldatılanların da nihayet ellerinde bir avuç topraktan başka kalan şey nedir... Madem ki biz ademin ırmağında ezelden ebede doğru sürükleniyoruz, mademki döküleceğimiz yer ayni mansaptır, o halde bu âkıbet üstünde titreyip durmakta ne mana var.

Bu sabah daha evden çıkmadan karım:

— Sabri, niçin böyle kendi kendini üzüyorsun. Aynaya bak bir kere, ne kadar zayıflamışsın. Dilsizler gibi yaşamaktan, aç susuz düşünmekten ne çıkar. Kendine ve bana acımıyor musun diyordu. Hiç ses çıkarmadım, sadece onun gözlerine uzun uzun bakdım. Ah, bu bakışlarda saklı olan manâyı anlıyabilse. Bu bakışların ifade ettiği ıstırabı duyabilse, işte o zaman dizlerime kapanıp ağlamak zevkini öğrenir... Fakat nerde... bunu düşünmüş olmak bile onca bir fazlalık... hayatımı en meşru bir sevgi ile ve bütün çıplaklığiyle onun kollarına uzattım. Beni mankene çevirip en hassas taraflarımla oynadıkça mazoist oldu. Nihayet benim her gün beslenerek bir parça daha çoğalan ıstırabımla kendine bir neş'e kalesi ördü. Ve hiç düşünmedi ki bu oyuncak bir gün elimde kırılıp kalıverecek. Aynanın karşısına geçtiğim zaman kendi kendimden korktum. Vücudumda bir yığın kemikten başka birşey kalmamıştı. İçine çöken gözlerimle, fırlıyan yüz kemiklerimle uyku hastalığından yeni kalkanlara benziyordum. Bu korkunç melânkoli kimbilir daha beni ne kadar hırpalıyacak ve kırık vücudum bakalım daha buna ne kadar tahammül edecek. Akşam üstü yazıhanemden erken çıktım. Biraz hava almak için iskeleye doğru iniyordum. Yokuşta kâtip Kâmil beyle karşılaştık.

— Az kaldı tanımıyordum doktor, diye koluma girdi. Ve ilâve etti:

— Geçmiş olsun, hastamıydınız?..

Gayri ihtiyari:

— Hayır, dedim.

— Pekâlâ bu kadar zafiyet ne?..

Buhran geçirdiğimi hissetmiş olacak ki lâfın mecrasını değiştirmek istiyerek :

— Şairimiz nerelerde böyle, hiç gözükmez oldu.

— Çoktan gitti.

— Yapma yahu!.. ben onu misafir etmek istiyordum. Bir iki ay oturmadan Tekirdağından gidilir mi?..

— . . .

— Can adamdı Vallahi.. demek dostluğumuz bu kadarla kalacak. Mamafih yakında İstanbula gideceğim, belki orada tesadüf ederim.

— Bunlara ne lüzum var a dostum adrecisini veririm gider evinde bulursun.

— Öyleya, itibarımız sağ olsun, şimdiye kadar nereye gittik de kovulmadık.

Kâtip, her zamanki boşboğazlığiyle yine şakaya başlamıştı. Birçok şeyler anlatarak kolumdan tutup beni mahfel bahçesine kadar sürükledi. Halbuki ben gürültüden, kalabalıktan ve biribirlerine karşı en keskin silâhlarını kullanarak mücadele eden insanlardan kaçıyordum. Böylece; kayalarda parçalanan dalgaların gürültüsiyle bando havalarının biribirine karıştığı bir insan topluluğunun ortasına düşmem kafamda aksi tesir yaptı. Akşam safalarının; sarmaşıklar gibi karmakarışık yapraklariyle yekdiğerinden ayrılan localardan birine oturduk. Gönül üzüntüsünü biraz olsun unutmak için içmeğe başladım.

Kâtip bazan şakaya vurarak ateşli ateşli birşeyler anlatıyordu. Onu dinlemediğim halde son söyledikleri bende garip bir alâka uyandırdı.

— Allah dostlar başından uzak etsin, diyordu. Şu Tekirdağının bitmek bilmeyen dedikodusu insanı çileden çıkarıyor. İstanbulun kanalizasyonlarına düşmek, burada dile düşmekten çok daha ehven birşey.

Neler anlatmak istediğini etrafiyle düşünemiyordum.. Mütemadiyen içtiğim alkolle artık uyuşuk bir hale gelen dimağım sureti intikalini kaybetmiş gibiydi. Fakat nasıl oldu da bilmiyorum, birdenbire kulaklarım eski hassasiyetine avdet etti. Yanımdaki locada yüzlerini ancak yaprakların arasından görebildiğim birkaç zabit Fikretten bahsediyorlardı. Kulak verip dinledim. İçlerinden birisi :

— Fikret mi?.. Dün yine kışlaların arkasında bir kadınla beraberdi.

Bir başkası :

— Sıhhiye Müdürünün karısını bıraktı demek...

— Sen uyuyorsun, ondan sonra Doktorun karısını bile bıraktı.

— Yok canım, onunla sevişiyorlar.

Bu dakikada nasıl olup ta çıldırmadığıma hayret ediyorum. Gözlerim haddinden fazla büyümüş. Bu en müthiş yıldırımla çarpılan vücudum baştanbaşa bir sıtmalı gibi titriyordu. Oturduğum yerden fırladım. Arkamdan şaşkın şaşkın bakan kâtibe birşey söylemeden koşarak bahçeden çıktım. Artık benim için herşey bitmişti... Hayat ve kâinat gözlerimde en düşkün, en manasız bir kelime kadar küçüldü. Alnıma sürülen kocaman bir leke ile meçhul bir semte, yaşamakla yaşamamak arasındaki mefhuma doğru yuvarlanıyordum.. eve kadar yürüyerek mi, koşarak mı geldim, farkında değilim. Kapıyı Aysel açtı. Ona kilitlenen dişlerimin arasından :

— Hanım nerede?. diye sordum.

Yüzümün vahşetinden korkan hizmetçi kız titriyerek cevap verdi :

— Biraz önce borsa komiserlerine gitti efendim.

Yukarı, yatak odama çıkarken merdivenin her basamağı gözlerimden düşen yaşlarla ıslandı. Bu, benim ıstırabımın en son lisanı olacak. Ve o, bu damlacıkları çiğneyerek yukarı koşarken tahtaların üstüne düşmüş başımı avuçlayıp kaldırdığı zaman gözlerimin içinde şikâyete benzer iki damla yaş daha bulacak... ve kibilir belki de o zaman baş ucumda biraz olsun ağlıyabilecek. Ah, hayat ne acı ve tabiat ne kadar zalim... odanın her köşesini aradım. Tabancam koyduğum yerden alınmıştı. Karımın odasına koştum. Kapı kilitliydi. Son bir ümitle aşağıdaki kıza bağırdım :

— Aysel, gel buraya.

Kız korku içindeydi.

— Bu odanın anahtarı nerede söyle.. zavallı çocuğun aklı başından gitti. Karşımda yutkunurken onu omuzlarından tutup sarstım:

— Nerde, çabuk söyle, yoksa seni öldürürüm.

— Hanım her zaman kilerin rafına koyuyordu.

Anahtarı aldım ve kıza :

— Haydi, sen aşağı in dedim. Birşeyden anlamadan merdivenlerden indi, gitti.. karımın odasını çok aramadım. İlk baktığım köşe etejerinin gözünden küçük, sedef saplı tabancayı alırken gözlerime hemen onun yanında duran maruken kaplı ufak bir defter ilişti. Ne olduğunu bilmeden onu da tabancayla beraber aldım. Tabancanın kurşunlarını muayene ederken karyolanın üstüne attığım defterin arasından yere küçük bir kart düştü. Biraz dikkat edince gördüm ki bu, Fikrete ait bir portredir. Kenarında bulunduğum uçurumu unutarak garip bir merak hissiyle tekrar defteri aldım. Bu maruken kaplı minimini defter; ilk yapraklarına işlenmiş senbollerle bana küçük sedef saplı tabancamdan daha cazip geldi. Sarsılırcasına titriyen iskelet parpaklarımın arasında kaybolan bu küçücük şeyi garip, fakat kuvvetli bir tecessüsle böyle üstünkörü daha ilk karıştırışımda anladım ki bu, karımın hatıra defteridir.

Birinci, ikinci sahifelerde gözüme çarpan ve onun el yazısı olan satırlar, bendeki meçhul yuvarlanışı tehir etti. Oturup okumıya başladım.

— İKİNCİ BÖLÜM —

— 1 —

* * *

Bugün hayatımda yeni bir devre açıldı... Hiç istemeden gönlümü bir başka maceraya kaptırdım. Ne tuhaf şey, insan kendi kalbinden bile emin olamıyor. Kız muallim mektebinde iken çok tecrübe görmüş bir hocamız vardı. Bazan bizi karşısına alır, uzun bir konferanstan sonra :

«Kalbin istekleri namütenahidir... Eğer ona her istediğini verecek olursak, yüzsüz olur çıkar» derdi. O zamanlar birşey anlamadığımız için zavallı ihtiyarla belli etmeden alay ederdik. Şimdi onun acı misalini kendimde tadıyorum. Ve bunu kendi kendime düşünürken bile yüzüm kızarıyor.. Halbuki nerde benim o sade emellerim, o yalnız bir mecerada akan duygularım!.. İnsan daima değişen yenilikler karşısında en mutlu günlerini dahi inkâr edecek kadar unutuyor. Ve bu baş döndürücü haller insanı en çok sevdiği varlıklardan el çektirecek kadar zalim oluyor. Geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer... Bu mısraı bütün ömründe göğsünde bir düstur olarak taşıyan kimseler de yok değil. Ben herhalde bunlardan daha başka bir âlemim. Fakat biraz olsun memnun muyum sanki, bilâkis gizli bir saadet rüyası içinde kalb ve vicdan çarpıntılariyle vakit geçiriyorum. Kör olası şeytan. Hayatımız düpedüz bir yol üstünde her geçen güne yepyeni bir rüya havası bırakarak uzayıp gidiyordu. Nihayet en zayif bir zamanımda onun birdenbire karşıma çıkıvermesi bana herşeyi unutturdu. İradem, benliğim ve bütün kadınlığım biranda eriyip bitti zanettim. Ve anladım ki kalbin istekleri namütenahiymiş. Bir ezelî aç gözlülükle aza kanaat etmeden daima istermiş. Onu ilk olarak Orduevinde gördüm. Bizi biribirimizle kocam tanıştırdı. Daha o geceden; üç senedir yalnız kocama ait olan vücudum onun kollarına düştü. Ve ben ilkdefa tâbi olmaya mecbur bulunduğum kanunî ve tabiî şartları onun kollarında unuttum. Kocam büfeye gider gitmez beni dansa kaldırdı. İlk zamanlar vals temposiyle iki yabancı gibi dönüyorduk. Sonraları beni daha ziyade kendine çekti. Her dakika gözlerimin içine bakıyor, her dönüşte vücudumu biraz daha sıkarak göğüs geçiriyordu. Anlaşılmaz bir duyguyla ben de bir defacık başımı kaldırdım. Gözlerinde fosfor zerreleri gibi parlayan kıvılcımlar yanıyordu... Bana :

Arkası var

GAZETEMİZİN KÂĞIDI
İstanbul Basım İstihlâk Kooperatif Şirketinden alınmıştır.

ON

SENE

GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hala sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyiçe besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besliyeci madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zamanda genç ve güzel bir hal alıyorlar.

"TOKALON„ kreminin "pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.